

PLANI PËR MENAXHIM ME MJEDISIN JETËSOR

Për projektin

**“Përmirësimi i qasjes dhe atraktivitetit në “Vendbanimin liqenor dhe me diell të
Mantovës dhe rethinës”**

Korrik 2018, Konçe

Përmbajtja

1. HYRJA.....	3
2. PËRSHKRIMI I PROJEKTIT	5
2.1 HYRJA	5
2.2 LOKACIONI I PROJEKTIT	5
2.3 PËRSHKRIMI TEKNIK DHE TEKNOLOGJIK I AKTIVITETEVE.....	8
3. KORNIZA POLITIKE, LIGJORE DHE ADMINISTRATIVE.....	10
3.1 KONSULTA PUBLIKE PËR PROJEKTIN RETH PLANIT PËR MENAXHIMIN ME MJEDISIN JETËSOR	13
4. TË DHËNAT KRYESORE	14
5. NDIKIMI MBI MJEDISIN JETËSOR	20
5.1 EMETIMET	20
5.1.1 Emetimet në ajër	20
5.1.2 Ndotja e ujit.....	22
5.2 KRIJIMI DHE MENAXHIMI I MBETURINAVE	23
5.3 EMETIMET NË TOKË	25
5.4 ZHURMA DHE VIBRIMET	25
5.5 SHUMËLLOJSHMËRIA (FLORA DHE FAUNA)	26
5.6 NDIKIMET SOCIALE.....	27
6. MASAT PËR ZVOGËLIMIN E NDIKIMEVE	28
6.1 AJRI.....	28
6.2 UJI.....	28
6.3 TOKA	29
6.4 ZHURMA.....	30
6.5 MBETURINAT	30
6.6 SHUMËLLOJSHMËRIA BIOLOGJIKE (FLORA DHE FAUNA).....	31
7. PLANI PËR MENAXHIMIN E MJEDISIT JETËSOR DHE ASPEKTET SOCIALE	32
8. AKTIVITETET E MONITORIMIT.....	51

1. HYRJA

Projekti për konkurrencën lokale dhe rajonale (KLR) është një operacion katërvjeçar për investim i mbështetur nga Bashkimi Evropian që shfrytëzon fonde nga IPA 2 të dedikuara për konkurrencë dhe inovacion në Maqedoni. Me KLR do të menaxhohet si me fond hibrid të trustit dhe do të përbehet nga katër komponenta dhe do të realizohet nga ana e Bankës Botërore dhe Qeverisë të Republikës të Maqedonisë. Projekti do të mundësojë mjete për investim dhe ndërtim të kapaciteteve për mbështetje të rritjes të sektorit, për investim në destinacione dhe krijimin e prosperitetit në destinacione të caktuara. Në nivel rajonal dhe lokal, projekti do të mbështesë destinacionet e zgjedhura turistike në vend përmes kombinimit të ndihmës teknike për përmirësimin e menaxhimit të destinacionit, për investim në infrastrukturë dhe investim në lidhje dhe inovacion. Investimi do të bëhet përmes skemës të granteve për aktorët e turizmit rajonal, si për shembull komunat, institucionet, OJQ dhe sektori privat. Ky plan i menaxhimit me mjedisin jetësor dhe aspektet sociale është përgatitur për aktivitetet që janë kryer për nën-projektin Përmirësimi i qasjes dhe atraktivitetit në "Vendbanimin liqenor dhe me diell të Mantovës" dhe rethinës. PMMJ paraqet dokumentin për mjedisin jetësor që përbëhet nga përshkrimi i projektit, detajet teknike, vëllimi, mjedisi dhe lokacioni, në bazë të të cilave vlerësohet rreziku në mjedisin jetësor dhe rreziqet sociale dhe masat për shmangien dhe zbutjen e të njëjtave. Zbatimi i masave për zbutjen e rreziqeve të paraqitura dhe problemeve që janë theksuar në PMMJ është i detyrueshëm. PMMJ është përgatitur në përputhje me Kornizën për menaxhim të mjedisit jetësor dhe çështjet sociale (ESMF) e cila e rrregullon realizimin e projektit. Të gjithë aktivitetet të nën-projektit duhet të realizohen në përputhje me ESMF.

Liqëni i Mantovës sipas të gjitha karakteristikave konsiderohet si lokalitet turistik me potencial më të madh në rajonin e Komunës të Konçes, respektivisht liqënit dhe rethinës të tij, është resurs turistik në të cilën komuna planifikon të zhvillojë turizmin. Liqeni ndodhet në largësi prej 15 km nga Konçe, 18 km nga Radovishi dhe 25 km nga Shtipi me çrast e bën atraktive për vizitorë nga rethina më e gjërë. Shumë afër liqënit, gjendet "Vendbanimi liqenor dhe me diell i Mantovës" me planin urbanistik ekzistues.

Me nën-projektin do të eliminohet mungesa e qasjes dhe atraktivitetit deri të bukuritë natyrore në rethinën e liqenit të Mantovës, duke përfshirë edhe rehabilitimin e rrugës, mapimin dhe shënimin e rrugëve për këmbësorë, vendosjen e ndriçimit, pajisjet urbane dhe promovimin e lokalitetit. Segmentet prioritare të cilat targetohen: turistët nacional dhe rajonal për pushim të shkurtër, dhe turistët aktiv të pavarur. Në fillim do të synohen udhëtimet njëditore, me mundësi të vazhdohet qëndrimi.

Natyra e projektit e synon liqenin e Mantovës, respektivisht tejkalimi i kufizimit për qasje dhe disponueshmëri të bukurive natyrore autentike dhe aktivitetet të cilat janë një resurs i çmuar në komunë, të cilat nuk janë të eksponuara në kuadër të destinacionit. Në këtë moment janë kufizuar investimet në infrastrukturë dhe janë të dedikuara drejtë aktivitetëve të synuara, dhe

prandaj nuk është dhënë prioritet në zhvillimin e destinacioneve turistike dhe atraksioneve në natyrë.

Me tejkalimin e këtyre mangësive, nën-projekti do të kontribuojë drejtë rritjes të atraktivitetit respektivisht tërheqjes, e kështu edhe rritjes të numrit të turistëve dhe aktiviteteve ekonomike në komunë.

2. Përshkrimi i projektit

2.1 Hyrja

Pasi u vërtëtua potenciali turistik i akumulimit të Mantovës, komuna e Konçes filloi me përgatitjen e dokumentancionit projektues me qëllim të përmirësimit të disponueshmërisë dhe qasshmërisë deri të lokacioni turistik dhe rritjes të atraktivitetit të tij. Arritja e këtij qëllimi është paraparë që të realizohet përmes: Kënaqjes të nevojave dhe prioriteteve të segmenteve prioritare të tregut dhe vizitorëve përmes aktiviteteve në kuadër të lokacionit turistik; Përmirësimi i infrastrukturës turistike përmes qasshmërisë deri të lokacioni turistik për rekreacion dhe pushim të vizitorëve potencial dhe Promovimi i lokacionit turistik përmes shpërndarjes të informacioneve (të shtypura dhe elektronike).

Realizimi qëllimeve të parapara projektuese që pritet të rezultojë me keto rezultate:

- Rehabilitimi i rrugës lokale Diga e Mantovës – fshati Gabrovc në gjatësi prej 6.575 metra për të siguruar qasje të sigurtë deri të liqeni i Mantovës;
- Janë mapuar dhe shënuar 2 rrugë për këmbësorë. Një në lokalitetin "Çukata" me gjatësi prej 1.000 m dhe e rruga e dytë për këmbësorë respektivisht pedonalja "Vendbanimi liqenor dhe me diell i Mantovës" ("shtëpizave të Vllehëve" – liqeni i Mantovës) me gjatësi prej 2.000 m;
- Është siguruar atraktiviteti i lokalitetit "Shtëpizat e Vllehëve – Manastir Shën. Gjergji" përmes ndriçimit të lokalitetit;
- Është instaluar pajisja urbanë (tavolina dhe shporta për mbeturina);

2.2 Lokacioni i projektit

Rrugica lokale Diga e Mantovës – fshati Gabrovc

Rruga e rrugicës lokale Diga e Mantovës – fshati Gabrovc është lokalizuar në shpatet e që janë në drejtim jugpërendimor pranë bregut të djathtë të lumit të Llakavicës respektivisht hidroakumulimit të Mantovës. Rruga është përkufizuar me zgjedhjen e pikave fikse të përcaktuara në bazë të konfigurimit të tërrenit dhe bazat situacionale dhe njohja e tërrenit e kryer nga ana e projektuesit. Tërrenet në të cilët është tërhequr rruga janë kryesisht toka të braktisura me bonitet të ulët, pyje të rralla, dhe kullota.

Rruga e këmbësorëve (pedonalja) deri të Teskoveçka Çuka:

Rruga e këmbësorëve është ekzistuese. Fillon nga rruga lokale në afërsi të stacionazhit km 2+850 dhe vazhdon deri në majë të kodrës Teskoveçka Çuka

Rruga "Shtëpizat e Vllehëve – Manastiri Shën Gjergji":

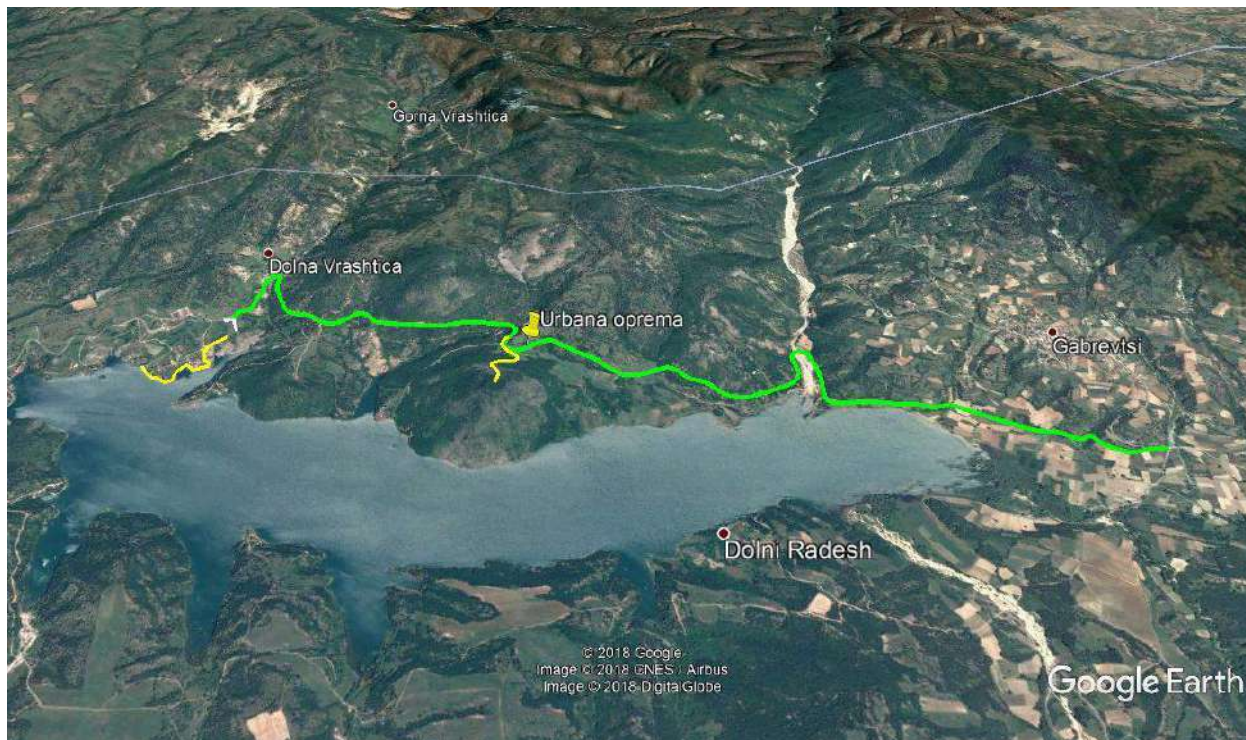
Rruga e këmbësoreve është ekzistuese. Fillon nga lokaliteti shtëpizat e Vllehëve dhe lëviz pas bregut të akumulimit të Mantovës.

Ndriçimi i lokalitetit Shtëpizat e Vllehëve:

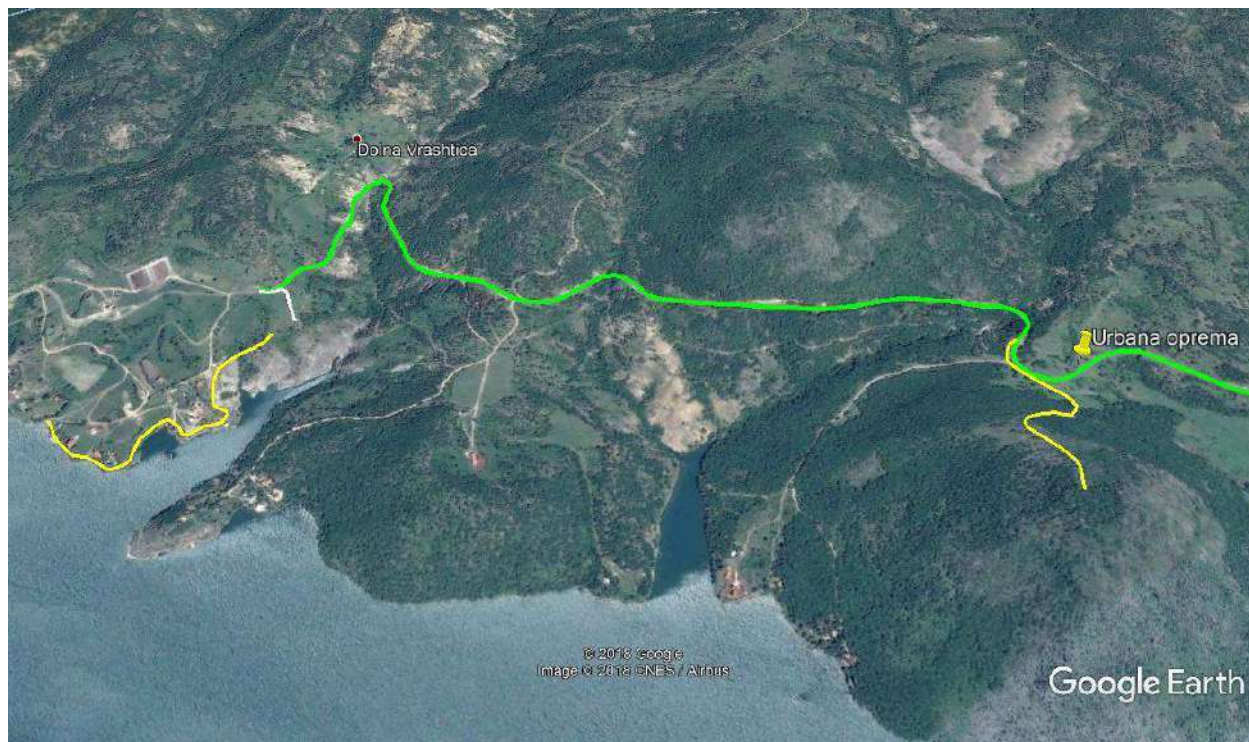
Është siguruar atraktiviteti i lokalitetit “Shtëpizat e Vllehëve – Manastiri Shën Gjergji” përmes ndriçimit të lokalitetit

Pajisja urbane:

Është paraparë vendosja e pajisjes urbane, tavolina dhe shporta për mbetje në afërsi të rrugës lokale në afërsi të stacionazhit km 3+300

Fotografia 1 Paraqitja satelitore e aktiviteteve të tërësishme projektuese (Burimi: Goggle Earth)

Fotografia 1 Paraqitja satelitore e rrugës lokale, rrugët për këmbësorë (me ngjyrë të verdhë) ndriçimi (ngjyrë të bardhë) dhe lokacioni i paraparë për vendosjen e pajisjes urbane (Burimi: Goggle Earth)

Lokacionet në fjalë, sipas të dhënave të Agjencisë për Kadastër të patundshmërisë të Republikës të Maqedonisë (www.katastar.gov.mk), përshijnë një numër më të madh të parcelave kadastrale të cilat bëjnë pjesë në kufijtë e Komunës të Konçes. Në vazhdim është dhënë paraqitja e parcelave kadastrale në të cilat do të realizohen aktivitetet projektuese:

Pronari aktual i rrugës “Diga e Mantovës – fshati Gabrevc” është komuna e Konçes.

Pronar i lokacioneve tjera ku janë paraparë intervenime është Republika e Maqedonisë. Drejtimi i rrugës “Çuka” (linja1) përfshin:

PK nr. 1620 dhe 1621 është shënuar në fletën e pronësisë nr.2 dhe nr.3, KK Vrashtica e Poshtme, pronë e Republikës të Maqedonisë.

Linja e rrugicës “Shtëpizat e vlllehëve – liqeni i Mantovës” (linja 2) përfshin:

PK nr. 936 e shënuar në fletën e pronësisë nr.16, KK Vrashtica e Poshtme pronë e Republikës të Maqedonisë

PK nr. 434 është shënuar në fletën e pronësisë nr.19, KK Vrashticë e Poshtme në Republikën e Maqedonisë.

PK nr. 218 është shënuar në fletën e pronësisë nr. 35, KK Vrashtica e Poshtme që është pronë e Republikës të Maqedonisë.

PK nr. 226 e shënuar në fletën e pronësisë nr.51, KK Vrashtica e Poshtme që është pronë e Republikës të Maqedonisë.

PK nr. 217 e shënuar në fletën e pronësisë nr 120, KK Vrashtica e Poshtme që është pronë e Republikës të Maqedonisë.

PK nr. 976, 977, 110, 933, 934, 225 dhe 220 e shënuar në fletën e pronësisë nr.17, KK Vrashtica e Poshtme që është pronë e Republikës të Maqedonisë

2.3 Përshkrimi teknik dhe teknologjik i aktiviteteve

Rrugica lokale Diga e Mantovës – fshati Gabrevc

Zgjidhja horizontale: Elementet horizontale – lakesa me të cilin është konstruktuar linja, përgjigjen për shpejtësinë $V = 40(30)$ km/h. Shpejtësia $V = 40$ km/h nënkupton zbatimin e $R_{\min} = 45m$ me $q = 7\%$ që në parim është respektuar.

Sanimi i segmenteve të dëmtuara planifikohet me zëvendësimin e shtresës ekzistuese të tamponit me shtresë të re të tamponit $d = 30cm$ nga guri i thërmuar me $CBR > 20\%$. Përveç asaj në vendet ku është planifikuar zëvendësimi i sipërfaqës ekzistuese të asfaltit parashihet largimi i tërësishëm i sipërfaqës ekzistuese të dëmtuar të asfaltit dhe zëvendësimi me shtresë të re të asfaltit me shtresë të njëjtë si parapraku $d = 7cm$ me asfalt BNHS-16. Pas sanimit të pjesëve të dëmtuara të rrugës, gjithë sipërfaqja e asfaltit spërkatet me emulzion të bitumenit mbi të cilën asfaltohet me një shtresë të asfaltit BNHS-16 në shtresë prej $dd = 5cm$.

Zgjidhja vertikale – niveluese në rrugën e paracaktuar me rrjedhën horizontale në linjën dhe pikat e zgjedhura fikse në të cilat është tërhequr linja respektivisht rrugica. Me këtë është kushtëzuar ngritja mestimike lëshimi i nivelatës duke ndjekur konfigurimin e terrenit përgjatë linjës respektivisht rrugës.

Kodrat e larta të nivelatës janë në kufijtë prej 453.00 në fillim deri në 476.00 në km 2+950. Në vazhdimësi nivelata lëshohet në 424.30 në fund të rrugës.

Nivelata është konstruktuar me drejtime dhe lakesa të cilat janë në përputhje me nivelin e rrugës dhe shpejtësinë projektuese. Pjerrtësia maksimale e paraparë në gjatësi është 10% kurse minimalja është 0.3%.

Karregjata me dredha është kryer me shpatë të tërthorta për $B = 40km/h$, kurse tek kthesat e jashtëzakonshme horizontale për $B = 30km/h$.

Zgjidhja e profilin të rrjedhës të lumit: Me vendpozitën e tij, kjo lidhje rrugore në perspektivë mund të kalojë në nivel të rrugës rajonale e cila është komentuar edhe në pjesën hyrëse të këtij raporti. Gjithsesi profili pengues është në rrugë si fazë e parë e këtij projekti.

- Karregjata me një drejtim (korsi) trafiku $1 \times 3.50 = 4.50m$

- Bankinat $2 \times 0.50 = 1.00m$

Kullimi: Kullimi është zgjidhur me shpatet e kryqëzuara dhe vetë strukturës të konstruksionit të karregjatës. Në këtë projekt është paraparë pastrimi i tërësishëm i kanaleve përgjatë rrugës me çrast të njëjtat do të mund të funksionojnë në mënyrë normale. Përveç asaj është paraparë kalimi respektivisht pasazhi nga dy profilet e tubave F1000 në stacionazhin 6+790.00 në tërësi me kokën hyrëse dhe dalëse.

Rruga për këmbësorë deri në Tëskovaçka Çuka:

Rruga për këmbësorë është ekzistuese. Fillon nga rrugica lokale përafërsisht nga stacionazha km 2+850 dhe vazhdon në lartësinë e Teskoveçka Çuka. Rruga është me gjatësi prej 1 km. Për të njëjtën është paraparë përafrimi dhe shënimi i rrugicës.

Rrugica "Shtëpizat e vllhëve – Manastiri Shen Gjergji":

Rruga për këmbësorë është ekzistuese. Fillon nga lokaliteti Shtëpizat e vllhëve dhe shtrihen pas bregut të akumulimit të Mantovës. Rrugica është me gjatësi prej 2 km. Për të njëjtën është paraparë përafrimi dhe shënimi i rrugicës.

Ndriçimi i lokalitetit Shtëpizat e Vllhëve:

Është siguruar atraktiviteti i lokalitetit "Shtëpizat e vllhëve" përmes ndriçimit të lokalitetit. Është paraparë lidhësi, instalimi dhe vendosja e fenerëve të rrugës.

Pajisja urbane:

Është paraparë furnizimi dhe montimi i 10 tavolinave dhe furnizimi dhe montimi i 20 shportave për mbeturina.

3. Korniza politike, ligjore dhe administrative

Procesi i vlerësimit të mjedisit jetësor shërben si kontribut primar në procesin e vendimeve nga ana e pushteteve maqedonase, të cilët duhet të aprovjnë projektin përpara se i njëjti të ndërtohet dhe të punojë, nga ana e Bankës Botërore e cila siguron mjetë financiare për këtë projekt.

Korniza ligjore nacionale

Procedura e vlerësimit të ndikimit mbi mjedisin jetësor është përcaktuar në Ligjin për mjedisin jetësor – Gazeta Zyrtare nr. 53/05, 81/05 24/07, 159/08 dhe 83/09; 124/10, 51/11, 123/12, 93/13, 163/13, 42/14, 129/15 dhe 39/16 (Kreu XI / nënët 76-94) ku janë kërkesat e direktivave të BE-së për VNMJ (Direktiva 85/337/ EEZ e ndryshuar me Direktivat 97/11 / EZ, 2003/35 / EZ и 2009/31 / EZZ) janë transponuar.

Procedura fillon kur Investitori (Aplikuesi i projektit) i cili ka për qëllim të realizojë projektin dërgon Letër për qëllimet në formë të shkruar dhe elektronike deri të Ministria e mjedisit jetësor dhe planifikimit hapësinorë (MMJPH – Drejtoria/Administrata për mjedisin jetësor), e cila është kompetente për të gjithë procedurën. Administrata për mjedisin jetësor ka për detyrë të jap informacion kthyes për kërkesën konkrete nëse duhet apo nuk duhet që të zhvillohet VNMJ dhe VSNMJ apo elaborate për mbrojtjen e mjedisit jetësor.

Procedura e skringut është faza në të cilën MMJPH vërteton nëse duhet të realizohet VNMJ dhe VSNMJ apo elaborat apo jo për projektin e caktuar. Për realizimin e projekteve që nuk janë në listën e projekteve për të cilat duhet të realizohet procedura për VNMJ (projekte të vogla), ka nevojë për përpunimin e Elaboratit për mbrojtjen e mjedisit jetësor – Raporti për vlerësimin e ndikimit mbi mjedisin jetësor i BB OP 4.0.1).

Gjatë etapës të kontrollit të Procedurës për vlerësim të ndikimit të mjedisit jetësor, në rast se vendoset se nuk ka nevojë për Procedurën për vlerësim të ndikimit në mjedisin jetësor, investitori duhet të përgatisë Raport për vlerësimin e ndikimit mbi mjedisin jetësor – Elaborat. Kjo procedurë është e detyrueshme për projektet e vogla (shembull: Rekonstruktimi i rrugëve lokale, ndërtimi i sistemeve të ujësjellësit, kanalizimi etj) të cilat shkaktojnë ndikim negativ afatshkurtër dhe të vogël mbi mjedisin jetësor.

Ekzistojnë dy Rregullore për përgatitjen e Raportit për vlerësimin e ndikimit mbi mjedisin jetësor – Elaborati për projektë të vogla:

- Rregullorja për listën e projektëve për të cilat duhet të përgatitet Raport për vlerësimin e ndikimit mbi mjedisin jetësor nga ana e investitorit dhe Raporti duhet të miratohet nga ana e Ministrisë të mjedisit jetësor dhe planifikimit hapësinorë (Gazeta Zyrtare nr.36/12);
- Rregullorja për të listuar projektet për të cilat duhet të përgatitet Raport për vlerësimin e ndikimit mbi mjedisin jetësor nga ana e investitorit dhe Raporti duhet të miratohet nga kryetari i komunës apo nga kryetari i Qytetit të Shkupit (Gazeta Zyrtare nr.32/12)

Përmbajtja e Raportit për vlerësimin e ndikimit në mjedisin jetësor – Elaborati duhet të jetë në përputhje me Rregulloren për formën dhe përmbajtjen e Raportit dhe me procedurat për miratimin e Raportit për vlerësimin e ndikimit mbi mjedisin jetësor (Gazeta Zyrtare e RM-së, nr.12/132).

Raporti për VNMJ – Elaborati përmban karakteristikat kryesore të aktiviteteve, ndikimet kryesore pozitive dhe negative mbi mjedisin jetësor. Programi i thjeshtë për mbrojtjen e mjedisit jetësor përbëhet nga masat për parandalimin, zbutjen dhe kompenzimin e ndikimeve negative mbi të gjithë elementet e mjedisit jetësor të cilat duhet të zhvillohen në përputhje me legjislacionin nacional dhe praktikat ndërkombëtare mbi mjedisin jetësor. Gjatë përgatitjes dhe miratimit të Raportit për VNMJ – Elaborati nuk ka nevojë për debat publik.

Lista e rregullativës dhe dokumentet për masat e propozuara për menaxhimin e mjedisit jetësor

1. Ligji për mbrojtjen e mjedisit jetësor ("Gazeta Zyrtare e RM-së " nr. 53/05, 81/05, 24/07, 159/08, 83/09, 48/10, 124/10, 51/11, 123/12, 93/13, 187/13,42/14, 44/15, 129/15 dhe 39/16);
2. Ligji për menaxhimin e mbeturinave ("Gazata Zyrtare e RM-së " nr. 68/04, 71/04, 107/07, 102/08, 134/08, 82/09, 124/10, 09/11, 47/11, 51/11, 163/11, 123/12, 147/13, 163/13, 51/15, 146/15, 156/15, 39/16 dhe 63/16);
3. Ligji për mbrojtje nga zhurma në mjedisin jetësor ("Gazeta Zyrtare e RM-së" nr. 79/07, 124/10, 47/11 dhe 163/13);
4. Ligji për cilësinë e ajrit ambiental ("Gazeta Zyrtare e RM-së " nr. 67/04, 92/07, 35/10, 47/11, 59/12, 100/12, 4/13 dhe 10/15);
5. Ligji për mbrojtjen e natyrës ("Gazeta Zyrtare e RM-së" nr.67/04, 14/06, 84/07, 35/10, 47/11, 148/11, 59/12, 13/13, 163/13, 41/14, 146/15, 39/16 dhe 63/16);
6. Ligji për menaxhimin me paketimin dhe mbeturinat nga paketimi ("Gazeta Zyrtare e RM-së" nr. 161/09, 17/11, 47/11, 136/11, 6/12, 39/12, 9/13 dhe 39/16);
7. Ligji për siguri dhe shëndet (Gazeta Zyrtare e RM-së", nr.92/07, 136/11, 23/13 ,25/13 137/13, 164/13, 158/14, 15/15, 129/15 dhe 192/15)
8. Ligji për ujërat ("Gazeta Zyrtare e RM-së" nr. 87/08, 6/09, 161/09, 83/10, 51/11, 44/12, 23/12, 23/13, 163/13, 180/14 dhe 146/15);
9. Ligji për ndërtim ("Gazeta Zyrtare e RM-së" nr. 130/09, 124/10, 18/11, 36/11, 54/11, 59/11, 13/12, 144/12, 79/13, 137/13, 163/13, 27/14, 28/14, 42/14, 44/15, 129/15 dhe 39/16)
10. Ligji për mbrojtje dhe siguri në vendin e punës ("Gazeta Zyrtare e RM-së" nr. 92/07, 136/11, 23/13 dhe 25/13)

11. Ligji për mbrojtjen e trashëgimisë kulturore ("Gazeta zyrtare e Republikës të Maqedonisë" nr. 20/04, 71/04, 115/07, 18/11, 148/11, 23/13, 137/13, 164 / 13, 38/14, 44/14, 199/14, 104/15, 154/15, 192/15 dhe 39/16)

Sipas legjislacionit nacional, për aktivitetet e parapara me këtë nën-projekt është përgatitur elaborat për mbrojtjen e mjedisit jetësor. Elaborati është aprovuar nga: Vendimi për miratimin e elaboratit për mbrojtjen e mjedisit jetësor për rehabilitimin e rrugës lokale, f.Vrashtica e Poshtme deri të f.Gabrevc, nga km 0 + 602,61 deri km 6 + 792,60, numri i arkivës 12-6 nga 07/11 / 2017, e lëshuar nga Komuna e Konçes. Vendimi është në Anëksin e këtij dokumenti.

Politika e Bankës Botërore për mbrojtjen e mjedisit jetësor

Politika për mbrojtjen e mjedisit jetësor dhe politikave sociale e Bankës Botërore konsiderohet si gurëthemel në mbështetjen e tyre për zvogëlimin e varfërisë të qëndrueshme. Qëllimi i këtyre politikave është që të ndalet dhe të zbutet dëmi i panëvojshëm i njerëzve dhe mjedisi i tyre jetësor në procesin e zhvillimit. Këto politika ofrojnë kahje për BB gjatë identifikimit të debitorëve, përgatitjes dhe realizimit të programeve dhe projekteve. OP 4.01 Vlerësimi i ndikimit mbi mjedisin jetësor (VNMJ) është një nga dhjetë politikat mbrojtëse ekologjike, sociale dhe juridike të BB. VNMJ shfrytëzohet në BB që të identifikohen, të shmangen dhe/ose të zbuten ndikimet potenciale negative mbi mjedisin jetësor që lidhen me punën e kreditimit. Qëllimi i VNMJ është që të përmirësohet procesi i vendimmarrjes, të sigurohet që opsionet e projektit të cilat shqyrtohen të jenë të shëndetshme dhe të qëndrueshme dhe se palët e përfshira potenciale konsultohen në mënyrën përkatëse. Politika për vlerësimin e mjedisit jetësor nga Banka Botërore dhe procesimi i rekomanduar janë shënuar në **Politikat operative (PO)/Procedura e bankës (PB) 4.01: Vlerësimi i mjedisit jetësor.**

Kjo politikë konsiderohet si politika "ombrellë" e politikave mbrojtëse të BB për mjedisin jetësor. Gjatë përgatitjes të këtij dokumentacioni do të shfrytëzohen politikat vijuese:

- Politika operative për mjedisin jetësor (PO 4.01, 1999, e rishikuar në prill, viti 2013);
- Politika operative për resurset kulturore fizike (PO 4.11, 2006);
- Politika operative për vendbanimet natyrore (PO 4.04, 2001), si dhe

Kerkesat e BB për publikimet e informacioneve të përshkruara detajisht në politikën për qasje deri te informacionet, hera e fundit është rishikuar në korrik 2015.

PO/PB i Bankës Botërore për vendbanimet natyrore kanë për qëllim që të mundësohet që projektet infrastrukturore dhe projektet tjera zhvillimore të BB ta marrin parasysh për ruajtjen e shumëllojshmërisë biologjike. Politika rreptësisht i kufizon projektet ku mund të demtohen vendbanimet natyrore, si toka dhe uji ku janë të pranishme lloje autoktonë bimore dhe shtazore. Me saktësisht, politika e BB ndalon mbështetjen e projekteve të cilat do të sjellin deri të humbja e konsiderueshme apo degradimi i vendbanimeve kritike natyrore, të cilat janë:

- Të mbrojtura me ligj;

- Zyrtarisht të propozuara për mbrojtje;
- Të pambrojtura, por të njohura si vlerë e lartë konzervuese.

Në përputhje me politiken e BB për qasje deri të informacionet, konsultat publike dhe shpalosja duhet të ndjekin procedurat konkrete: planet për menaxhimin e mjedisit jetësor dhe çështjet sociale do të jenë në dispozicion në fomën publike në ueb faqen e LRCP PIU/ Kabineti i zëvendës kryeministrit të Qeverisë të Republikës të Maqedonisë, Komunës Konçe dhe Agjencisë për promovimin dhe mbështetjen e ueb faqeve turistike dhe do të shërbejë si dokument themelor për miratim.

3.1 Konsulta publike për projektin reth Planit për menaxhimin me mjedisin jetësor

Është përgatitur **plani për menaxhimin me mjedisin jetësor dhe aspektet sociale (PNMJ)** për këtë projekt do të jenë pjesë e dokumentacionit tenderues dhe marreveshja me realizuesin respektivisht kontraktorin (se bashku me paralogarinë/preventivin) që do të jenë të detyrueshme për realizimin e masave të parapara sipas Planit për zbutje dhe vëzhgim. Realizimi i PNMJ është i detyrueshem për realizuesin.

Sipas PNMJ – (Korniza për menaxhimin e mjedisit jetësor), ky PNMJ duhet të jetë objekt i konsultimeve publike para se të aprovohet përfundimisht nën-granti. Pasi të miratohet draft verzioni i PNMJ nga ana e (NjRP – Njësia për realizimin e projekteve) profesionisti për mjedisin jetësor dhe specialisti për mjedisin jetësor i BB, i njëjti do të publikohet në ueb faqën e (NjRP – Njësia për realizimin e projektit) (Kabineti i zëvendës kryeministrit për çështje ekonomike në Qeverinë e RM-së, Agjencia për promovimin dhe mbështetjen e turizmit dhe ueb faqja e komunës të përfshirë (Komuna e Konçes) do të informojë dhe do të ftojë palët kryesore të përfshira të projektit, duke përfshirë edhe OJQ-të lokale, qytetet e përbashkëta dhe komuna të prekura në menyrë të drejtëpërdrejtë dhe me mjete përkatëse. Komentet e dërguara do të përfshihen në Raportin nga shqyrtimi publik që do të jetë pjesë e verzionit final të PNMJ. Në këtë menyrë të gjithë komentet nga publiku do të jenë të disponueshme për kandidatët dhe do të marrin të gjithë komentet relevante dhe do të përfshijnë përgjigjet dhe vërejtjet në PNMJ përfundimtare.

PNMJ duhet të kalojë në konsultim publike në gjuhën angleze, maqedonase dhe shqipe. Realizimi i Planit të menaxhimit me mjedisin jetësor dhe aspektet sociale do të mundësojë ndërmarrjen në kohë të masave të propozuara dhe do të kontribuojë drejtë realizimit të aktiviteteve projektuese pa ndikime të konsiderueshme mbi mjedisin jetësor.

Aplikanti (Komuna e Konçes), në menyrë proaktive do të informojë dhe do të ftojë aktorët më të medhenj të projektit, duke përfshirë edhe OJQ-të lokale, komunitetet e përfshira dhe komunat në menyrë të drejtëpërdrejtë dhe përkatëse. Komentet e dërguara do të përfshihen në Raportin për dëgjuesin publike, që do të jetë pjesë e verzionit final të VNMJ. Në këtë menyrë të gjithë komentet publike do të jenë të disponueshme për aplikantët dhe ato do të marrin të gjithë komentet relevante dhe do të përfshijnë përgjigjet dhe vërejtjet në VNMJ përfundimtare.

4. Të dhënat kryesore

Aktivitetet e parapara të nën-projektit "Përmirësimi i qasjes dhe atraktivitetit për "Vendbanimin liqenor dhe diellor të Mantovës dhe rethinës" përfshihen në kuader të komunës të Konçes.

Komuna e Konçes

Komuna e Konçes është komunë rurale në Maqedoninë Juglindore. Qendra e komunës është fshati Konçe dhe në kuadër të Komunës Konçe janë edhe 13 vendbanime të tjera. Komuna gjendet nën shpatët në malin Serta, në reth 150 kilometra distancë nga kryeqyteti i Maqedonisë – Shkupi. Komuna e Konçes ka gjithsej popullsi prej 3,690 banorë (2002) dhe sipërfaqe të përgjithshme prej 233,05 kilometra katrorë. Popullsia e Komunës të Konçes është kryesisht maqedonase, por ka edhe pakicë të vogël turke.

Sipas Ligjit për vetëqeverisjen lokale, komuna e Konçes është e përkufizuar si njësi e vetëqeverisjes lokale, e themeluar në vitin 1996 me Ligjin për organizim territorial. Sipas Ligjit për vetëqeverisje lokale, përkufizohen kompetencat e njësive të vetqeverisjes lokale. Komuna është qendër shërbimi për qytetarët nga fusha e urbanizmit, veprimtarive komunale, përcaktimi i tatimeve dhe të hyrave, me kompetenca në arsim, mbrojtje të mjedisit jetësor, kulturë, sport, zhvillim lokal ekonomik etj. Komuna e Konçes është e organizuar në njësi organizative – sektorë.

1. Sektori për urbanizëm, mbrojtje të mjedisit jetësor dhe zhvillimit ekonomik lokal,
2. Sektori për financa dhe buxhet,
3. Sektori për punë normative juridike,
4. Sektori për punë inspektuese.

Shërbimet komunale në territorin e komunës Konçe i jep ndermarrja publike komunale NPK Lakavica Konçe në pjesen e: ujësjellësit, grumbullimit dhe kullimit, pastrimit publik, grumbullimi dhe depozitimi i mbeturinave komunale, mirëmbajtja e ndriçimit të rrugës, rrugët dhe rrugicat lokale etj. Komuna e Konçes në pjesën e mjedisit jetësor ka kapacitet që të menaxhojë përmes sektorit për urbanizëm, mbrojtjes të mjedisit jetësor dhe përmes sektorit inspektues me inspektorin e autorizuar komunal dhe inspektorit më të ri për mbrojtjen e mjedisit jetësor. Komuna e Konçes është komunë rurale me seli në lagjen Konçe. Organet e komunës janë: Kryetari dhe këshilli i komunës Konçe. Kryetari si organ i komunës përfaqësohet nga komuna në përputhje me kompetencat e tij ligjore. Këshilli i komunës përbehet nga nëntë anëtarë (këshilltarë). Kompetencat e këshillit të komunës janë të përkufizuara në Ligjin për vetqeverisje lokale dhe në aktet tjera nënligjore. Në administratën komunale ka gjithsej 15 të punësuar, prej të cilëve 8 janë administratorë shtetërorë. Ndermarrja publike ka 11 të punësuar.

Komuna është pjese e rajonit të Radovishit, kurse në aspekt statistikor është pjesë e rajonit Juglindor. Komuna ka gjithsej 3,690 banorë me dendësi të popullsisë prej 15,17 banorë në kilometër katrorë dhe sipërfaqe të përgjithshme prej 233,05 kilometra katrorë.

Në kuader të Komunës Konçe bejnë pjese 14 fshatra, dhe atë: Gabrevci, Garvan, Lipoviçi i sipërm, Dedino, Vrashtica e Poshtme, Lipoviçi i Poshtëm, Zagorc, Konçe, Lubnica, Ngrenovci, Rakitec dhe Skorusha. Komuna e Konçes kufizohet me Komunën e Shtipit, Komunën e Negotinës, Komunën e Demir Kapisë, Komunën e Vallandovës, Komunën e Strumicës, Komunën e Vasilevës dhe Komunën e Radovishit.

Fotografia 2 Komuna e Konçes në Republikën e Maqedonisë dhe vendbanimet në Komunën e Konçes

Karakteristikat e relievit

Zona më e gjërë në komunë është zona kodrinore. Pyllëzimi dhe vegjetacioni në këtë zonë janë shumë të rralla. Ka pyllëzim me drunj të ulët, lis i rrëgjuar, drunjë, shkozë dhe bimë tjera me të ulëta pyjore.

Morfologjia e hapësirës është me një reliev të valëzuar në forme të butë, me prani të kupave vullkanike dhe kraterëve të degraduara, si forma karakteristike për vullkanizmin e Tercierit, duke i dhënë hapësirës shenja specifike të peizazhit. Shpatët janë të prera me rrudha të shumta erozive dhe pjesë. Mbi zhvillimin e relievit më shumë ndikojnë lëvizjet orogjene gjatë kohës të orogjenezës Alpike, e cila ka filluar në fundin e Paleogjenit. Në atë kohë janë dhënë karakteristikat themelore të relievit të ndërtuara me proceset tektonike. Duhet të tregohet në faktin se lëvizjet e vjetra tektonike kanë ndikuar në relievin bashkëkohor përmes strukturave të ndryshme, përmes pozitës të shkëmbinjëve, të cilët i kanë dhënë kahje erozionit të sotëm dhe krijimit të relievit. Me tutje, lëvizjet me të reja tektonike gjatë diliviumit kanë kushtëzuar rrjetin e

linjave çarëse. Si rezultat i proceseve të shpatëve, vjen deri të krijimi i lymit deluvial-proluvial, honët etj e shprehur në pjesët e terrenit pa vegjetacion si rezultat i dhënies të kahjes të ujërave sipërfaqësore nga shirat në kahjet e caktuara nga relievi dhe ndërtimi gjeologjik i terrenit. Si rezultat i erozionit lumor-fluvial, vjen deri te krijimi i shtresave respektivisht fundërrinave të gjëra në brezaret aluviale që nuk janë të lidhura.

Karakteristikat hidrogeologjike

Karakteristikat hidrogeologjike në zonën e pellgut në lumin Kriva Llakavicë janë me rëndësi të madhe për regjimin hidrologjik. Nga hulumtimet e deritashme hidrogeologjike të kryera në zonën më të gjërë dhe më në gjërësi, është përgatitur përkthimi hidrogeologjik i hartës hidrogeologjike. Harta hidrogeologjike e RM-së, bazohet në strukturën litologjike – tektonike të terrenit, struktura me pore dhe cilesitë filtruese të shkëmbinjve. Duke patur parasysh kriteret e rajonit të Dojranit, janë ndarë dy lloje kryesore të mjediseve hidrologjike:

- Të përshkueshme nga uji të cilat janë të ndara në tre grupe: sedimente kuartale që nuk janë të lidhura, të gjelbërta të forta dhe shkëmbinj të ngjajshëm, dhe shkëmbinj karbonatik,
- Shkëmbinj të papërshkueshem nga uji që janë më të shpërndarë: lymi deluvial, granit, dhe shisti argjilor sericit-kloritit, konglomeratet e eocenit dhe të tjera

Shtretërit e ujërave nëntokësore – akuiferët. Nga aspekti i vlerave hidrogeologjike dhe teknoekonomike të rajonit të Dojranit janë ndarë 4 lloje të akuiferëve me rëndësi praktike dhe tematike, dhe ato janë: akuiferë në sedimentet liqenore, akuiferë në sedimentët proluviale, akuiferët në mermeret dhe zonat e ujërave gjeotermale.

Karakteristikat klimatike

Rajoni është nën ndikim të klimës të moderuar kontinentale me elemente të caktuara klimatike të cilat variojnë ndërmjet klimës të ndryshueshme mesdhetare në fushë dhe klima malore në male. Temperaturat mesatare vjetore në pjesën e rrafshnaltës të cilat variojnë nga 12.5 deri në 13.0°C, ndërsa në pjesët më të larta në masivet malore deri në 7.5°C. Muajt më të ngrohtë janë korriku dhe gushti, me temperaturë mesatare prej 23°C, ndërsa muaji më i ftohtë është janari me 1.2°C. Shirat mesatare vjetore janë 563 mm, me variacione të mëdha nga viti në vit. Ka dallime ndërmjet rajoneve malore dhe të rrafshnaltave. Sa i përket shumës vjetore të orëve diellore, rajoni ka 2326 orë diellore në vjet, që do të thotë 6.4 orë në ditë.

Karakteristikat hidrografike

"Mantova" është akumulim artificial i cili ndodhet në shtratin e lumit "Kriva Llakavica". Akumulimi përfshin sipërfaqë prej 350 ha. (494 ha) me thellësi të ndryshme e cila varion nga 1m deri në 40m. (20 m). Kuota maksimale është 406,5 l.m me vëllim total prej 47,5 milion m³ ujë

dhe vëllim të shfrytëzuar të akumulimit prej 40 milion m³ ujë. Akumulimi "Mantova" ka formë të zgjatur dhe shtrihet në drejtim lindje – perëndim.

Nga veriu kufizohet me zonën e fshatit Vrashtica e Poshtme, nga lindja me zonën e fshatit Gabrevc, në jug me zonën e fshatit Radesh i Poshtëm, ndersa nga perëndimi me zonën e fshatit Garvan, prej ku edhe gjendet penda e digës.

Si burime themelore të degëve të ujit të lumenjve Llakavica, Koneçka dhe Gabreshka. Gjithashtu, si zonë më e madhe e pellgut në digë derdhen me shume përrenjë siç janë: Zgorečki, Skorushki, dhe Borovski.

Akumulimi "Mantova" karakterizohet me prodhim të përditshëm të lartë organik sepse shtrihet në sipërfaqet e përpunuara me parë dhe në livadhe, si dhe në pyje me kultura të shkurreve dhe numer jo i madh i kulturave më të larta pyjore.

Sistemi i ujitjes përbëhet nga dy kanale magjistrale: kanali i majtë magjstral me gjatësi prej 29762 m, me fuqi të përshkueshme prej 24.3 m³ • sek⁻¹; dhe kanali i djathtë magjstral me gjatësi prej 19220 m, me fuqi përshkuese prej 30,8 m³ • sek⁻¹. Në nivel vjetor për nevojat e bujqësisë shpenzohen nga 8 deri në 10 milion m³ • sek⁻¹ ujë, ndërsa për nevojat e minierës Buçim shpenzohen nga 1 deri në 5 milion m³ • sek⁻¹ ujë. Thellësia maksimale e akumulimit është 40 m.

Shumëllojshmëria biologjike dhe zonat e mbrojtura

Habitatet pyjore dhe ato me kaçuba në zonën e hulumtuar në përgjithësi janë të prezantuara me pyje lisi respektivisht dushku me shkallë të ndryshme të degradimit. Pothuajse e gjithë fusha ndodhet në rripin tipik me pyje lisi-shkozë. Ky është tip dominant i vegjetacionit i cili i rregullon karakteristikat e rajoneve kodrinore dhe paraqet rripin më të ulet të vegjetacionit.

Pyjet e lisit dhe shkozës (Querco-Carpinëtum orientalis): Pyjet e lisit dhe shkozës bëjnë pjesë në bashkësinë e pyjeve të lisit Querco-Carpinetum orientalis macedonicum Rud. 39 apud Ht. 1946.

Pyjet bungëbutë (Quercus pubescens) dhe shkoza (e bardhë) (Carpinus orientalis) janë indikatorët kryesorë në këto pyje. Krahastyre, në këtë komunitet gjenden dhe lloje të tjera të drurit sic janë: Fraxinus ornus, Acer monspessulanum, Colutea arborescens, Coronilla emeroides, Rhamnus rhodopaea, kurse nga barishtet karakteristike janë Cyclamen neapolitanum dhe Carex halleriana. Kjo bashkësi zhvillohet pothuajse në të gjithë vendin (lindor, juglindor, jugor, jugperëndimor dhe perëndimor) deri në 600 m lartësi mbidetare, por në disa lokalitete, në kushte të tokave të thella dhe të thata gurore ka klimë të ngrohtë dhe me lartësi mbidetare deri në 1000 m. Në Maqedoni kryesisht është shpërndarë në pjesën qendrore dhe lindore.

Sipas legjislacionit nacional, në afërsi të lokacionit të projektit, nuk ka zonë të mbrojtur apo fusha të përcaktuar për mbrojtje. Gjithashtu, gjatë përgatitjes të dokumentacionit projektues, nuk janë zbuluar lloje të ralla apo të rrezikuara, bimë apo shtazë për sipërfaqen projektuese apo në rethinën e tij.

Demografia

Si pjese e Komunës të Konçes janë 11 vendbanime prej të cilave 6 janë aktive, 3 janë me numër shumë të vogël të banorëve, ndërsa 2 fshatra nuk kanë aspak banorë. Numri i përgjithshëm i banorëve në komunë është 3.546 banorë. Popullsia merret kryesisht me bujqësi. Sipas të dhënave bashkarisht me vitin 2011, numri i përgjithshëm i banorëve në Komunën e Konçes në vitin 2011 është rritur për 6,5% në raport me numrin e përgjithshëm të nxënësve në vitin 2007. Konçe është komuna e dytë pas rritjes të numrit të tërësishëm të nxënësve. Sipas regjistrimit nga viti 2002, grupi me i madh etnik ishin maqedonasit, por në komunë jeton edhe popullsi turke. Me përqindje, grupet entike janë të përfaqësuara kështu:

Grupi etnik	Numri i banorëve
Maqedonas	3009
Turq	521
Sërb	3
Të tjerë	3

Qarkullimi

Në komunën e Konçes, rrjeti lokal rrugor është në gjendje shume të mirë, ndersa për rrugët në vendbanime nuk mund të thuhet një gjë e tille. Në vendbanimin Dedino, Lipoviqi Gavrevci, vetëm rrugët të cilat janë edhe rrugë lokale për lidhjen me vendbanime tjera janë asfaltuar ndersa rrugët gjatë vendbanimeve janë tokësore, të trasuara, në disa seksione është vendosur tampon por asnjë nuk është e asfaltuar. Nëse merret parasysh se popullsia merret me bujqësi dhe posedon numër të madh të mekanizimit bujqësor, automjete, furgona dhe kamiona për transport atëherë është e dukshme edhe nevoja për ndërtim të rrugëve në vendbanime për lëvizje më të lehtë dhe më të sigurtë të tyre.

Infrastruktura komunale

Infrastruktura komunale në komunën e Konçes nuk është në nivelin e duhur. Ekzistojnë probleme edhe në furnizimin me ujë dhe në rrjetin kanalizues të kullimit. Pjesë e lagjeve më të vogla të fshatrave nuk disponojnë me rrjetin e ujësjellësit, kurse me ujë të pijshem dhe me nevoja tjera furnizohen nga çezmat lokale dhe nga burimet.

Rrjeti i kanalizimit gjithashtu nuk është në nivelin e duhur. Pjesa më e madhe nga vendbanimet nuk kanë rrjet të kanalizimit dhe problemi me ujërrat e zeza (fekalet) zgjidhet në menyrë individuale me gropat septike. Megjithatë, probleme ka edhe në vendbanimet që kanë ndërtuar rrjet të kanalizimit, ku edhe krahas ndërtimit të rrjeteve të kanalizimit, ekzistojnë amvisëri, të cilat nuk janë të lidhura më me to. Nuk ka sistem të ujësjellësit në fshatrat Vrashtice e Sipërme dhe e Poshtme, as në vendbanimin për fundjavë në lagjen e Mantovës.

Gjendja ekonomike

Ish qëndra episkopale mesjetare Konçe sot është komunë tipike rurale ku bujqësia, blegtorja, ujësjellësi dhe pylltaria ishin dhe do të jenë të përfshira në mënyrë direkte në zhvillimin e komunës Konçe me theks të veçantë në prodhimin e duhanit të cilësisë të lartë të llojit *Jaka* nga reth 1.000.000 kilogram nga prodhuesit e komunës tonë e cila paraqet 5% nga prodhimi i tërësishëm i duhanit në R. e Maqedonisë.

Në vendbanimet e komunës janë regjistruar vetëm objekte të vogla të tregtisë (dyqane) transport për rrugën e linjës lokale dhe kapacitet i vogël tregtar për riblerje dhe përpunim të qumështit.

Krahas duhanit, komuna Konçe me resurse të mëdha dhe potenciale për prodhim të ushqimit të shëndoshë disponon me pasuri të madhe pyjore dhe ujore. Për zhvillimin e industrisë të drurit, si dhe bletarisë, dhe sidomos gjuetisë dhe peshkimit, duke pas parasysh liqenet e Mantovës, Konçe 1 dhe Konçe 2 dhe pasuria e kafshëve të egra në malin e Koneçkës si një nga zonat më të pasura të gjuetisë në Republikën e Maqedonisë.

Kultura dhe sporti

Në kuadër të Komunës të Konçes ekziston KF Konçe. Më tutje, në komunë mbahen gara tradicionale në futboll të vogël gjatë kohës të pushimit në komunë, në 12 korrik. Gjithashtu, në komunë ekziston edhe klubi i futbollit të grave "kontaktet sportive". Nga jeta kulturore, në Komunën e Konçes ekzistojnë keto shoqata kulturore FA "Cvetovi" nga Dedina, SHKA "Karaxhaoglan", nga Konçe dhe SHKA "Zëri Maqedonas" nga Gabrevci.

Kisha Shën Stefan është tempull maqedonas mesjetar kishtar krishterë ortodoks i cili ndodhet në fshatin Konçe. Kisha ndodhet në pjesën perëndimore të fshatit, në afërsi të drejtëpërdrejtë në shkollën Goce Dellçev. Është ndërtuar në kohën mesjetare, më saktësisht në vitin 1366, në shekullin XIV. Në të kaluarën kisha ishte manastir me murg dhe ka mbajtur emrin Shën Bogorodica, me të cilën njihet edhe sot në popullsi. Ky emër do të lidhet me ikonën e çuditshme të Shën Bogorodicës e cila është paraqitur në zonën e kishës në Gjevgjeli.

Nuk ekzistojnë resurse kulturore fizike të cilat do të përfshihen nga nën-projekti: aktivitetet nuk realizohen në apo në afërsi të objekteve apo zonave të mbrojtura arkeologjike.

5. Ndikimi mbi mjedisin jetësor

Realizimi i aktiviteteve të parapara të nën-projektit "Përmirësimi i qasjes dhe atraktivitetit në vendbanimin liqenor dhe me diell të Mantovës dhe rethinës" do të shkaktojë ndikime të caktuara mbi mjedisin jetësor.

Përgatitja e këtij Plani është me qëllim që të lokalizohet dhe të përcaktohet ekzistimi i efekteve të dëmshme mbi mjedisin jetësor si rezultat i aktiviteteve projektuese të cilat do të realizohen gjatë realizimit të aktiviteteve të planifikuara projektuese.

Ndikimet mbi mjedisin jetësor të këtij lloji të aktiviteteve projektuese kategorizohen në dy lloje kryesore të aktiviteteve:

- Faza e rekonstruktimit
- Faza e shfrytëzimit

5.1 Emetimet

Në fazën ndërtimit (rregullimi i lokacionit turistik) priten keto emetime:

- Emetimi i shkurtër i pluhurit nga aktivitetet ndërtuese;
- Gazrat e shkarkimit nga mekanizimi ndërtues;
- Mbetja komunale, nga ndërtimi dhe nga gërmimi
- Zhurma nga mekanizimi transportues.

Në fazën operative priten edhe këto emetime:

- Gazra shkarkues nga burimet mobile të ndotjes (automjetet);
- Zhurma;
- Mbeturina komunale.

5.1.1 Emetimet në ajër

Ndotja e ajrit është shkaktuar nga emetimet e substancave ndotëse nga burimet mobile dhe statike, gjithashtu, nga ana e emetimeve të materieve biokimike të gjeneruara në procesin e djegjes të karburantit. Të dhënat në lidhje me shpërndarjen e materieve ndotëse në mjedisin jetësor dhe ndryshimet në përqëndrimin e tyre gjatë kohës, si dhe ndikimi i cilësisë të ajrit mbi format jetësore, janë gjithashtu indikatorë të rëndësishëm në procesin e vlerësimit të ndikimit mbi cilësinë e mjedisit jetësor.

Faza e rekonstruktimit

Gjatë fazës të realizimit të aktiviteteve të parapara projektuese të nën-projektit "Vendbanimi liqenor dhe me diell të Mantovës dhe rethinës", në ajër do të paraqiten:

- Emetime të shkurtra të pluhurit gjatë realizimit të aktiviteteve ndërtuese;
- Emetime të gazrave shkarkues nga mekanizmi ndërtues.

Pluhuri i gjeneruar nga ana e intervenimeve mekanike për mekanizmin transportues dhe djegjes të makinave për karburant, gjatë kohës të punëve ndërtimore, ndikon në mjedisin jetësor të afërt dhe të largët në varësi nga madhësia e grimcave (diametri aerodinamik) dhe kushtet meteorologjike gjatë kohës të aktiviteteve, para se gjithash për shkak të shpejtësisë të erës (të cilat ndikojnë në shpërndarjen e tyre – bartje). Ndikimi i emetimeve të shkurta të pluhurit të gjeneruara gjatë kohës të fazës ndërtimore do të përforcohet së bashku me emetimet nga mekanizmi ndërtimor.

Emetimet e gazrave që shkarkohen në ajër do të gjenerohen nga makinat ndërtimore.

Substancat më të shpeshta ndotëse të krijuara nga gazrat shkarkuese janë SO₂, NO_x, CO, PM₁₀, karbohidratet e padjegura, sulfuri, plumbi, benzeni dhe hidrokarburet aromatike të cilat kontribuojnë për prodhimin dytësor të ozonit dhe të gjithë ata janë të pranishme si kërcënim i drejtëpërdrejtë apo i tërthortë për shëndetin e njerëzve dhe mjedisit jetësor.

Lloji dhe sasia e gazrave shkarkuese do të varet para së gjithash nga lloji i karburantit, gjendja e automjeteve, frekuenca e lëvizjes dhe kohëzgjatja e aktiviteteve të tyre.

Megjithatë, cilësia e karburantit në Maqedoni i ndjek standardet europiane dhe i njëjti kontrollohet nga ana e laboratoreve të akredituara. Kështu, mund të përfundojmë se burimet mobile nuk paraqesin kërcënim për cilësinë e ajrit.

Gjatë këtyre aktiviteteve ndërtuese, pranuesit më të ndjeshëm të cilët do të ekspozohen në emetime në ajër do të jenë të punësuarit, lagja në afërsi si dhe shumëllojshmëria biologjike në afërsi të linjave ku do të instalohet pajisja e adrenalines. Ndikimi mbi cilësinë e ajrit mund të vlerësohet si afatshkurtër, lokal, i tërthortë, i pakthyeshem, i shpejtë, me intenzitet të ulët të ndikimit mbi mjedisin jetësor.

Faza operative

Në fazën operative do të ketë ndikime mbi ajrin në kohën që do të realizohet qarkullimi në seksionin në fjalë, të shprehur përmes emetimit të gazrave shkarkues nga djegja e karburantëve në motoret me djegje të brendshme. Është e njohur se nga 1 litër benzin fitohet rreth 10 m² gazra të dëmshme të cilat ndikojnë në mënyre negative mbi organizmin njerëzor.

Ndotja e ajrit nga automjetet rrjedh nga disa vrima, nga të cilat pjesa kryesore, 95-99 % i takon gazrave që shkarkohen, ndërsa pjesa tjetër rrjedh nga karteri, karburatori dhe rezervuari i karburantit. Vetëm në gazrat shkarkuese të motoreve me djegje të brendshme gjenden rreth 280 substanca ndotëse. Shpërndarja e llojit të emetimeve në varësi nga kushtet në të cilat realizohet

qarkullimi (mjedisi urban apo autostrada), sipas testimeve të bëra në BE është paraqitur kjo tabelë:

Tabela 1 Shpërndarja e emetimeve nga automjetet motorike në varësi nga kushtet e qarkullimit (%)

Substancat ndotëse	Mjedisi urban	Autostrada
Monoksidi i karbonit	54	24
Oksidet e azotit	24	51
Karbohidratet	60	21
Dioksid sulfuri	31	46
Grimcat e forta	17	59
Aldehidet	51	29

Në fazen operative, pas ndërtimit të rrugës lokale do të rritet sasia e gazrave shkarkuese të emetuara, por kjo sasi nuk pritet që të ndryshojë në menyrë drastike cilësinë e ajrit atmosferik.

5.1.2 Ndotja e ujit

Faza e rekonstruktimit

Ndotja e ujërave mund të jetë fizike, kimike dhe biologjike. Ndotja fizike manifestohet përmes pjesëmarrjes të grimcave të forta nga mbeturina në tokë dhe në rërë të cilat rrjedhin nga aktivitetet ndërtuese. Ndotja fizike nga materiet e lëngshme është shkaktuar nga prania e yndyrave dhe vajrave. Nga të njëjtat mund të shkaktohet një film i cili do të ndalojë furnizimin me oksigjen në rrjedhën e lumit me çrast do të pengohet zhvillimi normal i florës dhe faunës akuatike.

Ndotja kimike shkaktohet si rezultat i shpërbërjes të ndotësve të pranishëm në ajër. Këto ndotës mund të rezultojnë nga gazrat që shkarkohen nga mekanizmi ndërtimor, emetimet nga komponentat ndotëse nga kapacitetet industriale dhe përpunuese, shpërbërja e komponentave nga toka përreth, nga përdorimi i mjeteve agrokimike dhe pesticideve, si dhe nga mbeturinat shtazore dhe bimore. Ndotja kimike mund të manifestohet në të gjithë variantat nga ajo me bazë të fortë deri te mjedisi me acid të fortë.

Ndotjet biologjike janë pasojë e shkatërrimit të materieve organike të cilat shërbejnë si ushqim për mikroorganizma të ndryshme. Ata mund të jenë rezultat nga sasi të jo të larguara të mbeturinave biodegraduese nga faza përgatitore.

Lokacionet e parapara për qëndrim të punëtorëve dhe për mirëmbajtjen dhe pastrimin e mekanizmit janë ndotësit potencial, përmes ujërave të zeza fekale, mbeturinat e forta dhe mirëmbajtja jo e duhur dhe pastrimi i mekanizmit.

Ndotja e ujërave nëntokësore dhe tokës mund të ndodh në raste të aksidenteve, siç është derdhja e karburantëve, vajrave, emulzionit të bitumenit etj. Furnizimi më i afërt me ujë në afërsi të lokacionit është akumulimi i Mantovës (afërsisht 200 m).

Aktivitetet ndërtuese mund të shkaktojnë ndotje të shprehur përmes futjes të mbeturinave ndërtimore nga betoni apo nga materialet tjera ndërtuese. Intenziteti i ndikimeve potenciale do

të varet nga karakteristikat fizike të lokacionit si dhe nga përbërja e substancave ndotëse potenciale.

Ndikimet e mundshme të ndotjes të përmendura me sipër do të priteshin gjatë rehabilitimit të rrugës lokale ekzistuese.

Faza operative

Në fazën operative, burimet e emetimeve në ujëra, në përgjithësi do të jenë të njëjta si dhe deri tani (në rast të aksidenteve, respektivisht derdhjes të karburanteve dhe vajrave).

5.2 Krijimi dhe menaxhimi i mbeturinave

Me menaxhimin përkatës të mbeturinave të krijuara në përputhje me standardet e përgjithshme botërore të pranura do të zvogelohet ndikimi i mbeturinave në mjedisin jetësor.

Gjendja e përgjithshme në menaxhimin me mbeturinat mund të vlerësohet si pjesërisht e kënaqshme, sepse ajo nuk i përmbush kriteret e përcaktuara në direktivat Europiane për menaxhimin me mbeturinat, para së gjithash në lidhje me grumbullimin e mbeturinave, mungesa e sistemit të integruar për menaxhimin me mbeturinat dhe gjendja e deponive komunale, dhe paraqitja e një numri të madh të deponive kundërligjore.

Mbeturinat e gjeneruara në territorin e Komunës të Konçes gjenerohen në deponinë "Konçe", dhe janë përgjegjësi e Ndërmarrjes publike për veprimtari komunale "Llakavica" Konçe.

Fazat e rekonstruktimit

Gjatë aktiviteteve të nën-projektit "Përmirësimi i qasjes dhe atraktivitetit të "Vendbanimit liqenor dhe me diell të Mantovës dhe rethinës" do të gjenerohen mbeturina komunale nga punëtorët, mbeturina ndërtuese nga aktivitetet ndërtuese, mbeturina nga gjermimi (material toke) dhe është e mundshme paraqitja e mbeturinave bimore në aktivitetet përgatitëse.

Shkaktarët e mbeturinave janë të detyruar të shmangin shkaktimin e mbeturinave dhe të zvogelojnë ndikimet e dëmshme të mbeturinave mbi mjedisin jetësor, jetën dhe shëndetin e njerëzve.

Për menaxhimin e drejtë me mbeturinat, mbeturinat e prodhuara nga ana e punëtorëve, dhe mbeturinat inerte të cilat nuk do të shfrytëzohen, duhet të depozitohen në deponi ligjore. Realizuesi duhet të lidh marrëveshje për mbeturinat komunale me ndërmarrjen lokale komunale për grumbullimin dhe transportimin e mbeturinave.

Në këtë fazë nuk pritet gjenerimi i mbeturinave të dëmshme, por në rast të gjenerimit të këtij lloji të mbeturinave, është e nevojshme që i njëjti të grumbullohet dhe të transportohet nga ana e kompanisë që është specializuar për menaxhim të llojit konkret të mbeturinave të dëmshme. Lokacionet për depozitim do të zgjidhen dhe miratohen nga ana e Komunës dhe do të licensohen në përputhje me legjislacionin nacional.

Llojet e mbeturinave të cilat shkaktohen gjatë aktiviteteve ndërtimore të rehabilitimit të seksionit, faza operative si dhe menyra e trajtimit të tyre është dhënë në tabelën në vijim:

Tabela 2 Llojet e mbeturinave dhe sasi të

Faza	Numri	Mbeturinat e shaktuara	Numri nga lista me lloje të mbeturinave (Gazeta Zyrtare nr. 100/2005)	Sasia vjetore e prodhimit të mbeturinave (ton/L)	Mënyra e menaxhimit të mbeturinave (përpunimi, magazinimi, transporti, të disponuarit me to)	Përsoni juridik për menaxhimin me mbeturinat, lokacioni ku largohen mbeturinat (depozitimi)
Faza e ndërtimit	1	Mbeturinat e përziera komunale	20 03 01	Nuk mund të përcaktohet në këtë fazë ¹	Largimi i përkohshëm në kontejnerë dhe depozitimi në deponi	Ndërmarrja lokale komunale
	2	Mbeturinat organike (bimet, drunjë, kaçubet etj)	20 02	Sasia e saktë nuk mund të përcaktohet	Magazinimi i lokacionit të përcaktuar nga K.Konçe deri në dorëzimin final në NPK komunale	Ndërmarrja lokale komunale
	3	Mbeturinat ndërtimore nga aktivitetet ndërtimore	17 03 02	Sasia e saktë nuk mund të përcaktohet	Magazinimi në lokacionin përkatës deri në dërgimin në deponi për mbeturina ndërtimore	Ndërmarrja lokale komunale
	4	Material grithës	17 03 02	Sasia e saktë nuk mund të përcaktohet	Magazinimi në lokacionin përkatës deri në depozitim apo ripërdorim të rrugëve qasëse	Personi juridik apo fizik i autorizuar për të vepruar me lloj të tillë të mbeturinave
	5	Material tokësor (dheu)	17 05 06	Sasia e saktë nuk mund të përcaktohet	Magazinimi në lokacionin përkatës deri në dërgimin në deponi për mbeturina ndërtimore	Ndërmarrja lokale komunale
Faza Operative	6	Mbeturinat e përziera komunale	20 03 01	Nuk mund të përcaktohet në këtë fazë	Largimi i përkohshëm në kontejnerë dhe depozitimi në deponi	Ndërmarrja lokale komunale

* Mbeturina të rrezikshme, sipas Listës të llojeve të mbeturinave (Gazeta Zyrtare nr. 100/2005)

Faza operative

Gjatë kohës të funksionimit të përmbajtjeve të parapara projektuese pritet gjenerimi i mbeturinave komunale nga vizitorët që kanë shfrytëzuar të njëjtat. Në këtë fazë komuna do ta

¹ Sasia e shkaktuar e mbeturinave komunale do të varet nga numri i punëtorëve të angazhuar gjatë aktiviteteve për rehabilitim, përiudhës dhe kohës të nevojshme për implementimin e aktiviteteve të planifikuara

detyrojë Ndërmarrjen publike "Llakavica" që rregullisht dhe në menyrë përkatëse të grumbullojë mbeturinat e gjeneruara komunale dhe ti transportojë deri në vendin përkatës për depozitim, respektivisht deri te deponia lokale.

5.3 Emetimet në tokë

Ndikimet mbi tokë gjatë kohës të realizimit të aktiviteteve projektuese nuk do të jenë të konsiderueshme, sepse nuk ka zgjerim të pjesës të përhershme rrugore.

Faza konstruktive

Në këtë fazë do të paraqitën keto ndikime:

- Derdhje të mundshme të karburantëve dhe vajrave nga mekanizmi ndërtimor, proces i cili mund të shkaktojë ndikim mbi ujërat nëntokësore, sepse filtrimi i tij shkon përmes tokës;
- Menaxhimi jo adekuat me mbeturinat e shkaktuara në lokacion;

Faza operative

Në fazën operative emetimet e gazrave që shkarkohen të cilat janë rezultat i qarkullimit përgjatë rrugës janë me intensitet më të vogël dhe ndikimet mbi tokën, sepse gjatë përmirësimit të rrugës, do të ketë zvogëlim të shfrytëzimit të të njejt.

Ndikimet mbi tokë do të jenë të tërthorta, kumulative, lokale dhe me intensitet të mesëm. Në lidhje me kohëzgjatjen ato do të jenë të mesme, në vazhdimësi.

5.4 Zhurma dhe vibrimet

Faza e rekonstruktimit

Gjatë realizimit të aktiviteteve të parapara projektuese do të ketë rritje të nivelit të zhurmës si rezultat i punës të pajisjes dhe mekanizmit ndërtimor për rekonstruktimin e rrugës lokale dhe aktivitetet për vendosjen e pajisjes urbane (tavolina, shporta për mbeturina).

Me rëndësi thelbësore për ndikimin e zhurmës mbi mjedisin jetësor është distanca nga vendbanimet, karakteristikat gjeologjike dhe konfigurimi i terrenit.

Kushtet meteorologjike kanë ndikim të madh mbi intensitetin e zhurmës dhe goditjeve ajrore, ndersa shpërndarja e zërit është nën ndikim të shpejtësisë të erës dhe temperaturës, gjithashtu varet edhe nga lartësia e konfigurimit të terrenit.

Era ndikon që të rritet intensiteti i zërit, respektivisht rritja e intensitetit të zërit është pothuajse gjithmonë në drejtim të erës. Ndikimi i erës në intensitetin e zhurmës është gjithmonë me i madh në dimër.

Vlerat kufitare për indikatorët kryesorë për zhurmën në mjedisin jetësor janë të përkufizuara në Rregulloren për vlera kufitare në nivel të zhurmës ("Gazeta Zyrtare e RM-së" nr.

147/08). Sipas shkallës të mbrojtjes nga zhurma, vlerat kufitare për indikatorët kryesor për zhurmën në mjedisin jetësor të shkaktuar nga burime të ndryshme nuk duhet të jetë me e madhe se:

Tabela 3 Niveli zhurmës sipas fushave

Fushat të cilat dallohen sipas shkallës të mbrojtjes nga zhurma	Niveli i zhurmës i shprehur në dB (A)		
	Ld	Lv	Ln
Fusha nga shkalla e parë	50	50	40
Fusha nga shkalla e dytë	55	55	45
Fusha nga shkalla e tretë	60	60	55
Fusha nga shkalla e katërt	70	70	60

Legjenda: - Ld - dita (periudha nga 07:00 deri 19:00) - Lv - mbrëmje (periudha nga 19:00 deri 23:00) - Ln - mbrëmje (periudha nga 23:00 deri 07:00).

Sipërfaqe nën nivelin e mbrojtjes nga zhurma janë të parapara në Rregulloren për lokacionet e stacioneve të monitorimit dhe vendeve të matjes ("Gazeta zyrtare e RM" nr 120/08)

- Zonë me shkallë I të mbrojtjes nga zhurma;
- Zonë me shkallë II të mbrojtjes nga zhurma;
- Zonë me shkallë III të mbrojtjes nga zhurma;
- Zonë me shkallë IV të mbrojtjes nga zhurma.

Sipas Rregullores për lokacionet e stacioneve të monitorimit dhe vendeve të matjes ("Gazeta Zyrtare e RM-së" nr 120/08), lokacioni i projektit do të jetë në zonë me shkallë I të mbrojtjes nga zhurma që është dedikuar për **turizëm dhe rekreacion**, fushë në afërsi të pajisjes mjekësore dhe spitalit, fushë me parqe nacionale dhe rezervate natyrore

Faza operative

Në fazën operative, gjatë funksionimit të aktiviteteve projektuese pritet të paktën gjatë shfrytëzimit të rrugës lokale të vijë deri te zvogëlimi i butë, në krahasim me të atë që është bër deri tani, sepse do të zvogëlohet fërkimi i gomave me asfaltin e ri të vendosur. Nga funksionimi i elementeve tjera projektuese nuk pritet zhurmë.

5.5 Shumëllojshmëria (flora dhe fauna)

Me realizimin e projektit, ndikimi i aktiviteteve të parapara me projektin për florën dhe faunën do të ndodhë në fazën e rekonstruktimit dhe në fazën operative. Nuk ekzistojnë lloje të rralla dhe të rrezikuara të florës dhe të faunës, si dhe zona të mbrojtura të natyrës në apo në afërsi të lokacioneve ku planifikohen aktivitetet projektuese (rrugë në rrugicën ekzistuese lokale,

si dhe në dy rrugët për këmbësorë). Lokacioni nuk është në afërsi të zonave të mbrojtura, ashtuqë nuk do të rrezikohen as vendbanimet kritike as ato natyrore.

Faza e rekonstruksionit

Në këtë fazë, ndikimet mbi shumëllojshmërinë biologjike që është përreth do të paraqiten si rezultat i përdorimit të mekanizmit ndërtues, shkaktimit të zhurmës, emetimit të pluhurit dhe emetimit të gazrave që shkarkohen, si dhe rritja e numrit të të punësuarve në lokacion.

Faza operative

Përgjatë gjatësisë të seksionit ekzistojnë lloje të rralla dhe të rrezikuara të florës dhe të faunës, aty janë të pranishme bimë primitive dhe tokë punuese, dhe ndikimet janë vlerësuar si jo të konsiderueshme nëse zbatohen masa përkatëse për zbutje, të tërthorta, kumulative, lokale, të drejtëpërdrejta dhe afatshkurta.

5.6 Ndikimet sociale

Aktivitetet projektuese nuk përfshijnë ekspropriimin e tokës dhe prandaj nuk ekzistojnë ndikime sociale si rezultat i ekspropriimit të tokës dhe probleme që lidhen me emigrimin. Gjatë realizimit të aktiviteteve të parapara projektuese disa ndikime mbi popullsinë lokale mund të paraqiten si rezultat i punës të rrugës lokale, zhurmës të rritur, emetimit të shkurtër të pluhurit etj. Por keto ndikime do të jenë afatshkurta dhe të kufizuara në hapësirë rreth lokacionit të paraparë me aktivitetet projektuese.

6. Masat për zvogëlimin e ndikimeve

Masat për zbutje që janë përshkruar në këtë pjese janë të përgjithshme, kurse masat e detyrueshme detajuese janë dhënë në tabelë në kapitullin për Planin për zbutje dhe vëzhgim.

Realizuesi duhet të pajtohet me të gjithë kërkesat me qëllim që të eliminojë mundësinë për lëndime potenciale të punëtorëve, popullsisë lokale dhe turistëve. Të gjithë aktivitetet rreth rekonstruktimit duhet të kryhen nga punëtorët e trajnuar.

Palët e detyruara për zbatimin e programit për mbrojtjen e mjedisit jetësor:

1. Realizuesi (firma e zgjedhur në tender)
2. Inxhinieri për mbikqyrje
3. Aplikanti (shfrytëzuesi) / Komuna Konçe.

6.1 Ajri

Gjatë punëve ndërtimore, ndjekja e masave parandaluese duhet të realizohet me qëllim të zvogëlimit të ndikimit negativ në ajër.

- Shmangja e punës të mekanizimit në të ashtëquajturën "e zbratur nga";
- Spërkatja me ujë për zvogëlimin e pluhurit fugitiv
- Përcaktimi i kohëzgjatjes të punës të makinave;
- Banorët/pranuesit e ndjeshëm do të informohen për aktivitetet ndërtimore dhe orarin e punës;
- Realizimi i mirëmbajtjes të rregullt të automjeteve dhe mekanizmit ndërtimor dhe rregullime kohë pas kohe me qëllim që të zvogëlohet rrjedhja e emetimeve.

6.2 Uji

Gjatë kohës të punëve ndërtimore, duhet të zbatohet ndjekja e masave parandaluese me qëllim që të minimizohet ndikimi negativ mbi ujërat sipërfaqësor dhe nëntokësor:

- Kryerja e mirëmbajtjes të rregullt të automjeteve dhe mekanizmit ndërtues dhe rregullime periodike në përputhje me procedurat me qëllim që të zvogëlohet rrjedhja, emetimet, spërkatja (gjatë ndërtimit). Mirëmbajtja dhe rregullimi i automjeteve dhe mekanizmit ndërtues janë të ndaluara që të behen në lokacionin ndërtimor.
- Automjetet dhe mekanizmi ndërtimor i realizuesit shfrytëzojnë rrugë ekzistuese të qasjes
- Zgjedhje me kujdes e lokacionit të materialeve ndërtimore, depo/vendosja e mbeturinave ndërtimore.

- Materiali i gërmuar tokësor të mbrohet në mënyrë përkatëse që të ndalohej depozitimi i tij në mjedisin ujor;
- Asnjë lloj mbeturine nuk do të hidhet në mjedisin jetësor, duke përfshirë edhe trupat ujor;
- Rrjedhat e ujit do të izoloohen nga punët ndërtimore;
- Do të ketë menaxhim të mbeturinave sipërfaqësore që të parandalohet ndotja e ujit;
- Uji i ndotur nuk do të leshohet në mjedisin jetësor pa trajtim paraprak;
- Masat për erozion të tokës do të zbatohen gjithmonë kur është e nevojshme.

6.3 Toka

Gjatë kohës të punëve ndërtimore, ndjekja e masave parandaluese duhet të realizohet me qëllim që të minimizohet ndikimi negativ mbi tokën:

- Planifikimi i kujdesshëm i punëve ndërtimore me qëllim që të zvogëlohen efektet negative dhe të mundësohet që të ndalohej ndotja e tokës;
- Zvogëlimi i madhësisë të lokacionit për shkak të minimizimit të tokës e cila do të ketë ndikim negativ;
- Të gjithë materiet e rrezikshme, si për shembull, karburantët, lubrifikantët, ngjitësit, si dhe mbeturinat e ambalazhuara janë mbeturina jo inerte dhe të njëjtat duhet të vendosen në shporta të veçanta përkatëse (përkatëse për pranimin dhe magazinimin e çfarëdo materialesh) të vendosura në lokacionin ndërtimor, të mbrojtura nga kushtet ekstreme të kohës (shi, erë);
- Mbrojtja e materialeve ndërtuese dhe ndalimi i aktiviteteve ndërtuese në kushte të shirave të rrëmbueshëm;
- Fusha e lokacionit ndërtimor do të jetë e kufizuar;
- Të gjithë huamarrjet e zhavorrit dhe rërës, duke përfshirë edhe vende ku teprica nga materiali i gërmuar do të hidhet, duhet të posedojnë leje/aprovim përkatës;
- Në rast të paraqitjes të tokës të ndotur nga derdhja eventuale e vajrave në mekanizmin ndërtues, toka e ndotur duhet të largohet dhe e njëjta të trajtohet si mbeturinë e rrezikshme, kurse për veprimin e mëtutjeshëm me mbetjet e rrezikshme, realizuesi duhet të veprojë sipas Nenit 57 të Ligjit për menaxhim me mbetjet ("Gazeta Zyrtare e Republikës të Maqedonisë" nr. 68/04, 71/04, 107/07, 102/08, 134/08, 82/09, 124/10, 09/11, 47/11, 51/11, 163/11, 123/12, 147/13, 163/13, 51/15, 146/15, 156/15, 39/16 dhe 63/16);
- Studimet gjeoteknike dhe punët që realizohen atje ku është e nevojshme;
- Parandalimi i erozionit të tokës do të realizohet në lokacione të rrezikuara.

6.4 Zhurma

Gjatë kohës të punëve ndërtimore, duhet të zbatohen këto masa parandaluese me qëllim që të minimizohet ndikimi negativ në zhurmë:

- Aktivitetet ndërtuese mund të realizohen vetëm ditën (orët e punës 07-19);
- Aktivitetet ndërtuese duhet të planifikohen në menyrë përkatëse që të zvogëlohet koha e shfrytëzimit të pajisjes që shkakton zhurmën më të madhe;
- Gjatë operimit, kapacitetet e gjeneratorëve të motorit, kompresorët e ajrit dhe pajisja tjetër mekanike për të cilin nevojitet energji elektrike, duhet të mbyllen dhe pajisja duhet të vendoset sa me larg hapësirës rezidente;
- Shfrytëzimi i praktikave më të mira ndërtuese me theks të veçantë nivelet e zhurmës.

6.5 Mbeturinat

Gjatë kohës të punëve ndërtuese, ndjekja e masave parandaluese duhet të realizohet me qëllim të minimizimit të ndikimit negativ të mbeturinave:

- Klasifikimi dhe shënimi i mbeturinave sipas Listës nacionale të mbeturinave (Gazeta Zyrtare nr.100/05),
- Përcaktimi i karakterit të mbeturinave
- Magazionimi në vende të parapara për atë qëllim
- Nëse mbeturinat kanë një apo më shumë karakteristika të rrezikshme, shkaktoi apo poseduesi janë të detyruar që të klasifikojnë në kategori mbeturinat e rrezikshme dhe të veprojnë me ta si me mbeturina të rrezikshme. Nuk do të përzihen llojet e materieve të mbeturinave;
- Vendosja e kontaktit me grumbulluesit e autorizuar, transportues të llojeve të ndryshme të mbeturinave dhe mundësimi i vendosjes të sigurtë përfundimtare.
- Aktivitetet ndërtuese do të mbarojnë vetëm atëherë kur të gjithë mbeturinat ndërtimore do të menjanohen (nuk lejohet të mbetën mbeturina në lokacionin ndërtimor)/do të mbledhen nga ana e shërbimeve të autorizuar
- Është e ndaluar djegja e mbeturinave në tokën ndërtimore.
- Mbeturinat që do të shkaktohen gjatë kohës të qëndrimit dhe punës të punëtorëve dhe realizuesit, me zbatimin e praktikave më të mira të menaxhimit, duhet të grumbullohen, transportohen dhe vendosen në deponi që i plotëson standardet themelore sipas akteve ligjore

6.6 Shumëllojshmëria biologjike (flora dhe fauna)

Si masë për zvogëlimin e ndikimit gjatë shfrytëzimit të mekanizmit ndërtimor (vibrime, zhurmë dhe sasi e rritur e gazrave shkarkuese) rekomandohet shfrytëzimi i mekanizmit ndërtimor që është në rregull dhe me karakteristika teknike përkatëse dhe shfrytëzimi i lëndëve djegëse adekuate. Hapësira që do të mbulohet me punët ndërtimore duhet të zvogëlohet në minimum në lokacionin ndërtimor në fazën e planifikimit. Ndalohet mbledhja e drurit për ngrohje nga dhe reth hapësirës punuese. Ndalohet shqetësimi i kafshëve dhe mbledhja e bimëve në atë fushë.

Me fillimin e aktiviteteve ndërtuese, më saktë me fillimin e punëve në tokë, nevojitet menjanimi i drejtë dhe depozitimi adekuat i shtresës adekuate të tokës, e cili më tutje në pjesën përfundimtare në fazën konstruktive do të shfrytëzohej për rekultivimin e argjinaturave apo prerjeve eventuale. Gjelbërimi do të bëhet vetëm me llojet bimore lokale.

7. Plani për menaxhimin e mjedisit jetësor dhe aspektet sociale

Plani i menaxhimit të mjedisit jetësor dhe aspektet sociale është dokument që përkufizon masat, procedurat dhe përgjegjësitë e palëve të përfshira në realizimin e projektit. Plani për menaxhimin me mjedisin jetësor dhe aspektet sociale përbëhet nga një përmbledhje e masave për zvogëlimin, ndjekjen dhe masat institucionale të cilat duhet të ndërmerren gjatë kohës të realizimit si dhe operativa për eliminimin e ndikimeve negative ekologjike dhe sociale, kompenzimi i tyre ose reduktimi deri në nivelin e pranueshëm.

Aktivitetet kryesore për zbutjen/zvogëlimin janë shënuar në Tabelën 4.

Plani për zvogëlimin e ndikimit të mjedisit jetësor gjatë ndërtimit dhe fazës operative i tregon masat për zvogëlim, shpenzimet dhe përgjegjësitë gjatë realizimit të masave. Plani gjen mënyra më të mira për ndërmarrjen e aktiviteteve me qëllim të zvogëlimit ose eliminimit të ndikimeve negative.

Tabela 4 Plani i menaxhimit për mbrojtjen e mjedisit jetësor dhe aspektet sociale

Tabela 11. Plani për zbutjen e ndikimeve					
Faza e ndërtimit					
Aktiviteti	Ndikime të pritshme mbi mjedisin jetësor	Masa e propozuara për zbutje	Përgjegjësi për realizimin e masës për zbutje	Periodha e realizimit të masës të zbutjes	Shpenzimet që lidhen me realizimin e masës të zbutjes
Punëtorët dhe popullsia lokale					
Faza e dizajnit/Faza para realizimit					
Faza e dizajnit/faza para realizimit – të gjithë aktivitetet	Ndikimet e mundshme negative sociale dhe shëndetësore për punëtorët dhe popullsinë lokale si rezultat i mos harmonizimit me masat e sigurimit	- Planifikimi i kohës për fillimin e projektit - Publikimi është informuar për veprime përmes informimit të Këshillit të shpalljeve të komunës dhe ueb-faqeve dhe në menyra tjera, nëse është e nevojshme. - Të gjitha lejet e nevojshme, mendimet dhe vendimet janë marrë para se të fillojnë punët. - Inspektimet ekologjike dhe lokale janë lajmëruar për punët para se të fillojnë. - Të vendoset regjimi i veçantë i qarkullimit, i aprovuar nga organi kompetent (psh. Policia rrugore); - Masa siguroese për përdorimin e pajisjes urbane janë të përfshira	Komuna e Konçes, realizues edhe inxhinier për mbikqyrje	Para fillimit të fazës të rekonstruksionit	Shpenzimet janë të përfshira në buxhet

		në dizajn; - Të përgatitet plan për gjendjen e rastësishme dhe procedurat me fokus në rreziqet nga kontaminimi i ujit.			
	Ndotja nga drita	Përzgjedhja/dizajni i llambave do të përfshijë minimizimin e ndotjes nga drita.	Komuna e Konçes, inxhinier për mbikqyrje	Para fillimit të fazës të rekonstruktimit	Shpenzimet janë të përfshira në buxhet
Faza e rekonstruktimit					
Faza e ndërtimit	Ndikimet e mundshme negative sociale mbi shëndetin për punëtorin dhe popullsinë lokale si rezultat i mosrespektimit të masave siguruese	- Realizuesi dhe nënrealizuesi kanë licenca operative të vlefshme; - Realizimi i praktikave të mira të ndërtimit gjatë kohës të fazës të rekonstruktimit, duke përfshirë: - Të sigurohet shënimi i duhur i lokacioneve të projektit me shirita dhe shenja paralajmëruese, si dhe shmangja e pjesëve të konstruksionit të cilat janë të rrezikshme dhe ku nevojiten për ndonjë arsye; - Vendosja e shenjave për zvogëlimin/kufizimin e shpejtësisë të automjetit në afërsi të lokacionit të projektit - Nuk lejohet qasja e stafit të paautorizuar në kuadër të lokacionëve të projektit. - Të sigurohet organizim i mirë dhe mirëmbajtje;	Pjesëmarrësit të cilët janë të përfshirë në realizimin e aktiviteteve të rekonstruktimit.	Gjatë fazës të rekonstruktimit	Shpenzimet janë të përfshira në parallogarinë (preventivin)

		- Për automjetet e realizuesit gjatë periudhës të realizimit (se bashku me të punësuarit në komunë dhe seksionin e policisë) janë të vendosura, të aprovuara nga organi kompetent (psh. Policia rrugore) dhe instalimi i shenjave që të sigurohet siguria, të rrjedh qarkullimi dhe qasja në toke dhe objekte; - janë siguruar kalime të sigurta për këmbësorët; - Vendosja e sinjalizimit vertikal dhe shenjat në fillim të lokacionit për rekonstruktim; - Me makinat duhet të punojnë vetëm staf me përvojë dhe i trajnuar në mënyrë adekuatë, me çrast zvogelohet rreziku nga aksidentet; - Të gjithë të punësuarit duhet të njihen me rreziqet nga zjarri dhe masat për mbrojtje nga zjarri dhe duhet të trajnohen që të punojnë me vegla respektivisht aparate kunder zjarrit, hidrantë dhe vegla tjera që shfrytëzohen për të shuajtur zjarrin. - Punëtoret duhet të trajnohen në mënyrë përkatëse, të certifikohen dhe me përvojë për punën që kryejnë. - Veglat, pajisjet dhe aparatet kunder zjarrit duhet të jenë gjithmonë funksional, që në rast			
--	--	---	--	--	--

		nëvoje ata të shfrytëzohen shpejtë dhe në menyre efikase. - Ndihma e parë duhet të jetë në dispozicion në tërren dhe personeli i trajnuar për ta shfrytëzuar. - Procedurat për rastet e jashtëzakonshme (duke përfshirë edhe rreshqitjen e tokës dhe aksidentët, etj) Janë në dispozicion në tërren. - Mbajtja e pajisjes mbrojtëse dhe rrobave (helmetat mbrojtëse etj.). Në cdo kohë.			
Ndikimi në ajër					
Faza e ndërtimit – të gjithë punët	- Paraqitja e pluhurit fugitiv gjatë realizimit të aktiviteteve ndërtuese - Gazrat që shkarkohen nga mekanizimi ndërtues	- Spërkatja me ujë në kohë të thatë dhe me erë që të zvogëlohet sasia e pluhurit të bardhë; - Mbrojtja nga pluhuri gjatë kohës të ngarkimit dhe shkarkimit; - Shfrytëzimi i mekanizimit përkatës ndërtues; - Shmangja e mekanizmit punues në të ashtq "joaktiv"; - Përcaktimi i kohëzgjatjes të punës të makinave; - Banorët/pranuesit e ndjeshëm do të informohen për aktivitetet ndërtimore dhe orarin e punës; - Duhet të mbulohen ngarkesat nga automjetet që me shumë gjasa do të dalin nga pluhuri - Rrugët pastrohen rregullisht dhe pastrohen në pikët kritike	- Pjesëmarrësit në lidhje me realizimin e aktiviteteve ndërtimore	- Gjatë fazës të konstruktimit nga realizimi i aktiviteteve projektuese	- Shpenzimet jenë të përfshira në parallogari

		- Mbrojtja e shtresave të sipërme dhe rreshqitjeve të veçanta të tokës. Mbroni me tabelë/gardh në rast të kohës me erë. - Gjeni rezervat larg nga linjat e drenazhës respektivisht kullimit, rrugët natyrore ujore dhe vende që i nënshtrohen erozionit të tokës - Siguroheni që të gjithë mjetet transportuese dhe makinat janë pajisur me pajisje përkatëse për të kontrolluar emetimet, mirembajtje të rregulltë dhe atestime. -Siguroheni që të gjithë automjetet dhe makinat përdorin benzin nga burimet zyrtare (pompa të licensuara të karburantit – benzinit) dhe të karburantëve që përcakton prodhuesin e makinave dhe automjetëve.			
Ndikimi i ujit dhe tokës					
Faza e ndërtimit – të gjithë punët	- Derdhja e karburantit apo vajrat motorike dhe vajrat, - Shkarkimi i ujërave të zeza nga punëtoret - Aksidente të makinave të ndërtimit - Përzierja e ujërave përmes hyrjes të materialit ndërtimor apo	- Mirëmbajtja e rregullt e automjeteve dhe mekanizmit ndërtimor dhe rregullimet periodike në përputhje me procedurat me qëllim që të zvogëlohen derdhjet, emetimet dhe depozitimet - Larja e ndaluar, mirembajtja dhe rregullimi i automjeteve dhe mekanizmit të ndërtimit të vetë	- Pjesëmarrësit të lidhur me realizimin e aktiviteteve ndërtimore	- Gjatë fazës të konstruktimit nga realizimi i aktiviteteve projektuese	- Shpenzimet janë të përfshira në paralogari

	mbeturinave	lokacionit të ndertimit. - Automjetët dhe makineria e ndërtimit të realizuesit shfrytëzojnë rrugët ekzistuese për qasje - Përzgjedhje e kujdesshme e lokacionit për materiale ndërtimi, depo/magazionimi i përkohshëm i mbeturinave nga ndërtimi; lokacioni duhet të jetë i caktuar/aprovuar nga komuna. - Materiali i tokës nga gërmimi duhet të mbyllet në mënyrë përkatëse që të sigurohet se është depozituar në mjedisin me uje; - Nuk duhet të magazinohen mbeturinat minerale apo mbeturinat tjera në afërsi të rrjedhave të ujit; - Uji nuk do të lëshohet në pranuesin natyror pa trajtim paraprak dhe nuk do të shkarkohet ujë në liqen apo në degët e liqenit; - Të ndalohet derdhja e rrezikshme e mbeturinave (ruajtja e përkohshme e mbeturinave do të jetë rezistente ndaj derdhjes, kurse ato me mbeturina të rrezikshme apo toksike të pajisura me sistem sekundar për mirembajtje, për shembull kontejnerë me mure të dyfishta apo me material të mbyllur).			
--	-------------	---	--	--	--

		- Nëse paraqitet derdhje respektivisht shkarkim i rrezikshëm, ndaloni dhe largoni, pastroni vendin dhe ndiqni procedurat dhe masat për menaxhim me mbeturinat e rrezikshme. Në rast të përsëritjes që vjen nga sipërfaqja punuese me kontaminim të mundshëm nga substancat e rrezikshme, duhet të mbliidhet në terren deri në mbajtjen e përkohshme dhe të transportohen deri në maqinerinë përkatëse të lejuar për pastrimin e ujërave të zeza. - Instalimi/sigurimi i mirëmbajtjes të hapësirave përkatëse sanitare për të punësuarit. Ujërat e zeza nga këto burime duhet të transportohen deri të kapacitetet përkatëse për trajtim të ujërave të zeza. - Ndalimi i shkarkimit të rrezikshëm nga rezervoaret (sistemi i detyrueshëm për mirëmbajtjen dytësore, psh Kontëjnerë me mure të dyfishta) - Pajisja ndërtuese dhe automjetet (mirëmbajtje e rregullt dhe kontrolli i rezervoareve për naftë dhe gaz, makina dhe mjete mund të parkohen (manipulohen) vetëm në sipërfaqe të asfaltuara apo të betonit me sistem të grumbullimit			
--	--	--	--	--	--

		të ujit nga mbeturinat sipërfaqësore. - Duhet të sigurohen vendet e drenazhit respektivisht kullimit me mundësi të mbushjes me materie të suspenduara, ndalohet derdhja në degët natyrore - Uji dhe komponentat tjera në përzierjen e betonit duhet të jetë i pastër pa kemikalet e dëmshme; - Mbrojtja e materialeve ndërtimore dhe ndalimi i aktiviteteve për rekonstruktimin në kushtet e shirave të rrëmbueshem; - Të gjithë materialet e rrezikshme, siç janë karburantët, lyra, ngjitëse dhe mbeturina nga paketimi, si dhe mbeturina të pakthyeshme duhet të vendosen në kontëjnere përkatës që janë të mbyllura në zonën e ndërtimit, të mbështëtura nga kushtet kohore ekstreme; - Realizimi i përçues sipërfaqësor që të ridrejtojmë ujin nga shirat që do të shkatërrojnë tokën; Ujërat për ndërtim do dërgohen nga burimet ekzistuese dhe nuk do të ketë puse të reja apo shfrytëzim të rrjedhave natyrore të ujit. - Në lokacion nuk do të përdoren antikorroziv; - Gjatë zbatimit të shtresave			
--	--	---	--	--	--

		mbrojtëse të lyera dhe ngjyrave, të ndërmerren masa kundër derdhjes respektivisht shkarkimit të rastësishëm; - Të zbatohen masat për menaxhimin me ujërat atmosferik dhe masat për ndalimin e erozionit të tokës. Në rast të kontaminimit të ujit, lajmëroni menjëherë organet kompetent (duke përfshirë edhe kompaninë për ujësjellës).			
Ndikimet në tokë					
Faza e ndërtimit – të gjithë punët	- Emetimi fugitiv i pluhurit nga gërryerja dhe menjanimi i asfaltit; - Emetimi i gazrave që shkarkohen nga mekanizmi i angazhuar për realizimin e aktiviteteve; - Derdhja e karburantëve dhe vajrave nga mekanizmi ndërtimor, proces i cili mund të shkaktojë ndikim në	- Planifikimi i kujdesshëm i punëve ndërtimore me qëllim që të zvogëlohen efektet negative - Zvogëlimi i madhësisë të lokacionit për shkak të minimizimit të tokës e cila do i nënshtrohet efekteve negative. - Të gjithë materialet e rrezikshme, si për shembull, karburanti, lubrifikantët, ngjitëse, si dhe mbeturinat e ambalazuara janë mbeturina jo inerte dhe të njëjtat mund të vendosen në kontejnerë të veçantë përkatës të lokacionit ndërtimor, të mbrojtura nga	Pjesëmarrësit në lidhje me realizimin e aktiviteteve ndërtimore	Gjatë fazës të konstruksionit nga realizimi i aktiviteteve projektuese	Shpenzimet e përfshira në parallogari

	ujërat nëntokësor, sepse filtrimi i tij shkon përmes tokës; - Menaxhimi joadekuat me mbeturinat e shkaktuara në lokacion; - Ndotja e ujërave nëntokësore dhe tokës mund të ndodh edhe në rast të aksidenteve dhe rasteve urgjente.	kushtet kohore ekstreme - Mbrojtja e materialeve ndërtimore dhe ndalimi i aktiviteteve ndërtimore në kushte të shirave të rrëmbyeshëm - Mbrojtja e materialeve ndërtimore dhe ndalimi i aktiviteteve ndërtimore në kushte të shirave të rrëmbyeshëm. - Zona e lokacionit ndërtues të jetë e kufizuar. - Të gjithë huamarrjet e zhavorrit dhe rërës, duke përfshirë edhe vendet ku teprica e materialit të gërmuar do të ekspozohet, duhet të posedojnë leje/aprovim përkatës. Nuk do të merret material mineral (zhavorr, rërë, gurë etj.) në rethinë. - Në rast të paraqitjes të tokës të ndotur nga derdhja eventuale e vajrave në mekanizmin ndërtimor, toka e ndotur duhet të menjanohet dhe të trajtohet si mbetje e rrezikshme.			
Gjenerimi i mbeturinave					
Faza e ndërtimit – të gjithë punët	- Gjenerimi i mbeturinave të përziera komunale - Mbeturinat ndërtimore nga aktivitetet	- Selektimi i mbeturinave të gjeneruara - Klasifikimi dhe shënimi i mbeturinave sipas Listës nacionale të mbeturinave	Pjesëmarrësit në lidhje me realizimin e aktiviteteve ndërtimore	Gjatë fazës të konstruksionit nga realizimi i aktiviteteve projektuese	Shpenzimet e përfshira në parallogarinë

	ndërtuese - Mbeturinat me origjinë bimore - Asfalt i gërvishtur (grithur)	(Gazeta Zyrtare nr.100/05), - Përcaktimi i karakterit të mbeturinave - Magazionimi në vende të parapara për atë dedikim. Deponitë për menjanim të përkohshëm dhe të përhershëm duhet të licensohen dhe miratohen nga Komuna; - Kontejnerët për secilën kategori të identifikuar të mbeturinave sigurohen në sasi të mjaftueshme dhe vendosen në mënyrë përkatëse. - Rugët për grumbullimin dhe menjanimin e mbeturinave dhe deponitë e licensuara/kapacitetet përpunuese do të identifikohen për të gjithë llojet e mëdha të mbeturinave që priten nga aktivitetet për shkatërrimin e punëve ndërtimore. Për menaxhimin e mbeturinave të rrezikshme do të kërkohen dhe do të ndiqen udhëzimet/udhëzime nga Ministria e mjedisit jetësor dhe planifikimit hapësinor. Mineralet (natyrore) ndërtimore dhe mbeturinat nga shkatërrimi do të ndahen nga mbeturinat e përgjithshme, organike, mbeturinat e lëngshme dhe kimike me klasifikimin e terrenit			
--	---	--	--	--	--

		dhe të ruajtura përkohësisht në kontejner përkatës. Në varësi të origjinës dhe përmbajtjes të tij, mbeturinat minerale (gur dheu – toke etj.) do të vendoset në lokacionin e tij origjinal apo sërish do të përdoret me leje nga Komuna. - Evidenca për menjanimin e mbeturinave do të përditësohet rregullisht dhe do ruhet si dëshmi për menaxhim të rregullt, ashtu siç është projektuar. - Gjithmonë kur është e mundshme, realizuesi sërish do të përdor dhe do të recikloj materiale përkatëse të qëndrueshme. Hedhja e çfarëdo mbeturinash (duke përfshirë edhe mbeturinat organike) apo ujërat e zeza ndaj natyrës përreth apo trupave ujor është rreptësisht e ndaluar. - Grumbullimi, transportimi dhe menjanimi përfundimtar/përpunimi i mbeturinave komunale do të bëhet nga ana e kompanisë të licensuar - Nëse mbeturinat kanë një apo më shumë karakteristika të rrezikshme, shkaktari dhe/ose poseduesi është i detyruar që ta klasifikojë në katëgorinë e			
--	--	--	--	--	--

		mbeturinave të rrezikshme dhe të veprojnë me to si me mbeturina të rrezikshme. - Të gjithë mbeturinat do të grumbullohen dhe menjanohen në mënyrë përkatëse nga grumbullues të licensuar dhe të depozitohen në deponi të licensuara; - Aktivitetet ndërtuese do të përfundojnë vetëm atëherë kur i gjithë materiali ndërtimor do të menjanohet (nuk lejohet të mbeten mbeturina në lokacionin ndërtimor)/ do të grumbullohet nga ana e kompanisë të autorizuar. - Ndalohet djegja e mbeturinave në lokacionin ndërtimor. - Mbeturinat që do të shkaktohen gjatë qëndrimit dhe punës të punëtorëve të realizuesit, me zbatimin e praktikave më të mira të menaxhimit, duhet të grumbullohen, transportohen dhe vendosen në deponi që i plotëson standardet themelore sipas akteve ligjore.			
Faza e ndërtimit – të gjithë punët	Materialet toksike/të rrezikshme dhe menaxhimi me mbeturinat. Menaxhimi i materialeve	- Magazionimi i përkohshëm në vend i të gjithë substancave të rrezikshme apo toksike (duke përfshirë edhe mbeturinat) do të jenë në kontejnërë të sigurtë të shënuara me detaje për	Pjesëmarrësit në lidhje me realizimin e aktiviteteve ndërtimore	Gjatë fazës të konstruktimit nga realizimi i aktiviteteve projektuese	Shpenzimet janë të përfshira në parallogari

		përbërjen, cilësinë dhe informacione për përdorim. Kemikalet do të menaxhohen, përdoren, dhe menjanohen, si dhe masat e ndërmarra të kujdesit, siç kërkohet në rregullat e sigurisë të të dhënave (MSDS) - Substancat e rrezikshme (duke përfshirë edhe mbeturinat e lëngshme) do të ruhen në kontejner me mbrojtje nga derdhja dhe rrjedhja. Ky kontejner do të posedojë sistem dytësor të mirëmbajtjes, siç janë (për shembull, kontejnerë të mbyllur), mure të dyfishta apo të ngjajshme. Sistemi i mirëmbajtjes dytësore duhet të jetë pa plasaritje, të mund të shkarkohet dhe zbrazet shpejtë. - Kontejnerët me substanca të rrezikshme duhet të ruhen të mbyllura, përveç kur depozitohen apo largohen materiale/mbeturina. Ato nuk duhet të përdoren, hapen apo magazinohen në mënyrë që do të shkaktojë derdhjen e tyre. - Kontejnerët me material që ndizet dhe që është reaktiv duhet të vendosen të paktën 15 (50 shkallë) larg nga prona e objektit. Sasi të mëdha të karburantëve nuk do të ruhen			
--	--	--	--	--	--

		në lokacion. - Mbeturinat nuk përzihen dhe transportohen nga transportues special të licensuar dhe largohen/përpunohen në maqineri të licensuara. - Ngjyrat me përbërje toksike ose tretës ose ngjyra me bazë të plumbit nuk do të përdoren. - Mbeturinat e rrezikshme do të transportohen dhe përdoren vetëm nga kompani të licensuara në pajtim me legjislacionin nacional. - Mbeturinat e rrezikshme do të largohen vetëm në deponi të licensuara apo përpunohen në uzina për përpunim. - Nuk do të shfrytëzohen materiale të reja që përmbajnë azbest apo ngjyra me bazë të plumbit - Nuk do të përdoren materiale të reja që përmbajnë azbest apo ngjyrë me bazë plumbi. - Agregat i vrazhdë në beton i cili realizohet dhe shfrytëzohet për rehabilitimin duhet të përgjigjet kërkesave për qëndrueshmëri dhe gradacion. Agregati duhet të jetë primar (të mos jetë shfrytëzuar më parë) dhe mundësisht të jetë prodhim vendor. - Resurset minerale (agregat,			
--	--	---	--	--	--

		rërë, zhavorr, etj.) furnizohen me kompani të licensuara me devijime të vlefshme për ekstrakt/eksploatim. Kompanitë duhet të dëshmojnë masa për menaxhim me mjedisin jetësor dhe 3 & C. - Shfrytëzohen guroret ekzistuese dhe bazat e asfaltit; - Prodhuesi i asfaltit, betonit dhe gurores me gurë duhet ti marrë/ti ketë të gjithë lejet e nevojshme për punë dhe emetim dhe certifikatë për cilësi dhe duhet të deponojë dëshmi për përputhshmëri me të gjithë ligjet nacionale dhe me mjedisin jetësor dhe H & S. - Gjatë vendosjes të asfaltit dhe emulzionit të bitumenit do të merren parasysh të dhënat meteorologjike dhe kushtet kur planifikohen dhe realizohen (përiudha me shi, me vranësira, ftohtë dhe depozitim, etj.) - Të sigurohet që gjithë automjetet transportuese dhe makinat janë të pajisura me pajisje përkatëse për kontroll të emetimeve, të mirëmbahen rregullisht, dhe të jenë të atestuara - Pozicionimi i spërkatësit për emulzion duhet të jetë i tillë që të ngjitet jashtë sipërfaqes që			
--	--	--	--	--	--

		duhet të përgatitet apo ngjitet me prajmer. - Të gjitha materialet duhet të aprovohen nga inxhinieri për mbikqyrje.			
Ndikimet për shkak të nivelit të rritur të zhurmës					
Faza e ndërtimit – të gjithë punët	- Nivel i rritur i zhurmës, si rezultat i aktiviteteve ndërtimore	- Aktivitetet ndërtuese mund të realizohen vetëm ditën (orari 07-19). - Aktivitetet ndërtuese duhet të planifikohen në mënyrë përkatëse që të zvogëlohet koha e shfrytëzimit të pajisjes që shkakton zhurmën më të madhe. - Gjatë operimit, kapacitetet e gjeneratorëve të motorit, kompresorët e ajrit dhe pajisja tjetër mekanike për të cilën nëvojitet të përçohet rryma elektrike, duhet të mbyllen dhe pajisja të vendoset sa është e mundur më larg prej zonës rezidenciale	Pjesëmarrësit në lidhje me realizimin e aktiviteteve ndërtimore	Gjatë fazës të konstruksionit nga realizimi i aktiviteteve projektuese	Shpenzimet janë të përfshira në paralogari
Faza e ndërtimit – të gjithë punët	- Trashëgimia kulturore (gjetjet rastësore)	Në rast të gjetjeve rastësore, punët ndërtimore duhet të ndalohen menjëherë, kurse organet kompetente (Ministria e kulturës, Drejtoria për mbrojtjen e trashëgimisë kulturore-Shkup dhe Muzeu dhe instituti Shtip), informohen në afat prej 24 orësh	Pjesëmarrësit në lidhje me realizimin e aktiviteteve ndërtimore	Gjatë fazës të konstruksionit nga realizimi i aktiviteteve projektuese	Nuk është e zbatueshme

		sipas procedurave nacionale. Punëtorët do të vazhdojnë pas aprovimit nga organet kompetente.			
Faza e ndërtimit – të gjithë punët	- Ndikimi në shumëllojshmërinë biologjike	- Lokacioni ndërtimit do të zë hapësirë minimale; - Zjarr i hapur dhe djegja e mbeturinave është rreptësisht e ndaluar; - Rreptësisht është e ndaluar grumbullimi/gjuetia dhe llojet tjera të shkatërrimit të prodhimeve bimore dhe shtazore të pyjeve; - Kur do të gjelbërohet lokacioni, do të shfrytëzohen vetëm bimët lokale;	Pjesëmarrësit në lidhje me realizimin e aktiviteteve ndërtuese	Gjatë fazës të konstruksionit nga realizimi i aktiviteteve projektuese	Nuk është e zbatueshme
Faza operative					
Menaxhimi i mbeturinave					
Faza e ndërtimit – të gjithë punës	- Gjenerimi i mbeturinave komunale nga vizitorë dhe shfrytëzues të punës lokale	- Lidhja e Kontratës me ndërmarrjen lokale komunale për grumbullimin dhe transportin e mbeturinave të gjeneruara deri në deponinë e licensuar	Shfrytëzuesi	Në fazën e shfrytëzimit të rrugës lokale, në rrugët e këmbësorëve dhe pajisjes urbane	Në varësi të tarifës nga ndërmarrja komunale,
Tabela 11. Plani për zbutjen e ndikimit					

8. Aktivitetet e monitorimit

Me rëndësi thelbësore është të dizajnohet programi për ndjekjen dhe frekuentimin e ndjekjes në mënyrën përkatëse, me qëllim që të tregohen performancat e përgjithshme të punës të projektit si dhe ndikimet afatshkurte të aktiviteteve më të rëndësishme ndërtimore. Më konkretisht, si pjesë integrale dhe kritike të PNJM, programi për monitorimin e mjedisit jetësor duhet të përmbajë këto qëllime:

- Përcaktimi i shkallës reale të ndikimit;
- Kontrolli i ndikimit i cili është gjeneruar nga procesi i ndërtimit dhe fazës operative;
- Kontrolli i standardeve për ndotjen e mjedisit jetësor të cilat zbatohen për projektin gjatë fazës të realizimit;
- Kontrolli dhe ndjekja e procesit të implementimit të zgjidhjeve për mbrojtjen e mjedisit jetësor gjatë kohës të ndërtimit;
- Propozimi i masave për zbutje në rast të ndikimeve të papritura;
- Vlerësimi i ndikimit të masave për zbutje në fazën e ndërtimit dhe operative.

Projekti do të realizojë planin e monitorimit të mjedisit jetësor: (i) të kontrollojë punën e realizuesit gjatë realizimit të projektit, me qëllim që të kontrollohet pajtueshmëria e dhënë për masat e parapara të zbutjes dhe pastaj dhe (ii) të vlerësohen ndikimet reale mbi mjedisin jetësor të projektit në vitet e përfundimit të projektit. Komponentat kryesore të planit të monitorimit janë:

- Duhet të ndiqen parametrat ekologjike;
- Duhet të ndiqen zonat specifike, lokacionet dhe parametrat;
- Standardet dhe kriteret e zbatueshme;
- Kohëzgjatja dhe sa frekvente janë;
- Përgjegjësitë institucionale; dhe
- Shpenzimet

Inxhinieri për mbikqyrje, i angazhuar nga ana e komunës, ka për detyrë që të vëzhgojë dhe vlerësojë realizimin e masave të propozuara në kuadër të planit për vëzhgim dhe të informojë investitorin dhe zyrën e projektit (Zyra projektuese/Komuna e Konçes. Komuna do të informojë për gjendjen e mjedisit jetësor dhe zbatimin e masave për zbutjen dhe vëzhgimin në raportet e rregullta për përparimin e nën-projektit dhe në raportin e veçantë në çdo tre muaj (nëse nuk është paraparë ndryshe nga ana e personit profesional për mjedisin jetësor), e miratuar nga ana e specialistit për mjedisin jetësor nga BB) deri te eksperti i mjedisit jetësor.

Tabela 5 Plani i monitorimit

Tabela 12 Plani i monitorimit					
Faza e ndërtimit					
Cili	Ku	Si	Kur	Nga cili	Sa
<i>Parametër duet të ndiqet?</i>	<i>Duhet të ndiqet ai parametër?</i>	<i>Duhet të ndiqet ai parametër (Çfarë duhet të matët dhe si)?</i>	<i>Duhet të ndiqet ai parametër (koha dhe sa shpesh)?</i>	<i>Duhet të ndiqet ai parametër– (përgjegjësia)?</i>	<i>Janë shpenzimet që lidhen me realizimin e monitorimit</i>
Faza para realizimit					
1. Kontrolli i dokumentacionit të nevojshëm (leje, IMMJ etj.)	- Zyrat e Komunës Konçe	Kontrolli vizuel i dokumentacionit të nevojshëm	Para fillimit të aktiviteteve ndërtimore	Inxhinër për mbikqyrje, përfaqësues i komunës, PKLR EMJ,	- Është përfshirë në buxhetin e nën-projektit
2. Lajmërimi i institucioneve kompetente publike	- Hapësirat e realizuesit	Kontrolli vizuel i dokumentacionit të nevojshëm	Para fillimit të aktiviteteve ndërtimore	Inxhinieri për mbikqyrje, përfaqësues nga komuna, PKLR EMJ,	- Është përfshirë në buxhetin e nën-projektit
3. Plani i regjimit të qarkullimit (trafikut)	- Zyrat e Komunës Konçe	Kontrolli i dokumentacionit	Para fillimit të aktiviteteve ndërtimore	Inxhinëri për mbikqyrje, përfaqësues i komunës, PKLR EMJ,	- Është përfshirë në buxhetin e nën-projektit
Faza e rekonstruktimit/realizimi					
4. Masat për siguri dhe shëndet gjatë punës të punëtorëve dhe masat e sigurisë për popullsinë lokale dhe vizitorë tjerë	- Të gjithë punët	Kontrolli i dokumentacionit për kontrolla vizuele gjatë realizimit të punëve ndërtimore	Gjatë punës ndërtimore dhe në mënyrë konstante gjatë realizimit të punëve ndërtimore	Inxhinieri për mbikqyrje, PKLR EMJ, Inspeksioni komunal	- Është përfshirë në buxhetin e nën-projektit

Plani për menaxhimin e mjedisit jetësor për nënprojektin "Përmirësimi i qasjes dhe atraksionit në "Lagjen diellore liqënore të Mantovës" dhe në rethinë

në zonën e ndërtimit					
5. Paraqitja e pluhurit fugitiv gjatë realizimit të aktiviteteve ndërtimore. Gazrat që shkarkohen nga mekanizmi ndërtues dhe automjetet	- Të gjithë punët	Kontrolli vizuel i pranisë të pluhurit dhe gazrave që shkarkohen; matja në rast të kundërshtimeve apo gjetjeve negative	Në mënyrë konstante gjatë realizimit të punëve ndërtimore	Inxhinieri për mbikqyrje, PKLR EMJ, Inspeksioni komunal	- Është përfshirë në buxhetin e nën-projektit
6. Derdhja e karburantit të uzinës apo vajrave motorike dhe vajrave. Shkarkimi i ujërave të zeza komunale nga punëtorët. Havarja e mekanizmit ndërtimor. Errësimi respektivisht mjegullimi i ujërave nga futja e materialit ndërtimor apo mbeturinave	- Të gjithë punët	Kontrolli vizuel i pranisë të njollave të naftës nga toka. Kontrolli vizuel i shkarkimit të njollave të vajit në trupat ujorë më të afërt; marrja e mostrave dhe testimeve laboratorike në rast të kontaminimit	Është në rrjedhë në mënyrë konstante gjatë realizimit të punëve ndërtimore	Inxhinieri për mbikqyrje, PKLR EMJ, Inspeksioni komunal	- Është përfshirë në buxhetin e nën-projektit
7. Shkarkimi i karburanteve dhe vajrave nga mekanizmi ndërtimor, proces i cili mund të shkaktojë ndikimin mbi ujërat nëntokësorë, sepse filtrimi bëhet përmes tokës; Menaxhimi jopërkates me mbeturinat e shkaktuara në lokacion;	- Të gjithë punët	Kontrolli vizuel i pranisë të njollave të naftës në tokë; marrja e mostrave dhe testimeve laboratorike në rast të shkarkimeve më të mëdha	Është në rrjedhë në mënyrë konstante gjatë realizimit të punëve ndërtimore	Inxhinieri për mbikqyrje, PKLR EMJ, Inspeksioni komunal	- Është përfshirë në buxhetin e projektit

Plani për menaxhimin e mjedisit jetësor për nënprojektin "Përmirësimi i qasjes dhe atraksionit në "Lagjen diellore liqënore të Mantovës" dhe në rethinë

Ndotja e ujërave nëntokësore dhe tokës mund të ndodh edhe në rast të aksidenteve dhe rasteve urgjente.					
8. Gjenerimi i mbetjeve komunale të përziera. Mbeturinat ndërtimore nga aktivitetet ndërtimore. Materiali tokësor, asfalti i gërvishur (grithur); menaxhimi i mbeturinave dhe grumbullimi jopërkates, transportimi dhe largimi	- Të gjithë punët	Përzgjedhja fizike e mbeturinave sipas llojit të tyre; Kontrolli i dokumentacionit për mbeturinat e dorëzuara; Mbështetja vizuale për mbeturinat e depozituara në mënyrë jopërkatese dhe të gjithë masat për zbutje të dhëna në planin për zbutje; Lejet komunale, evidenca për mbeturina	Në mënyrë konstante gjatë realizimit të punëve ndërtimore.	Realizuesi, inxhinieri për mbikqyrje, PKLR EMJ, Inspeksioni komunal	- Është përfshirë në buxhetin e nën-projektit
9.					
10. Paraqitja dhe gjenerimi i mbeturinave të rrezikshme nga aktivitetet ndërtimore	- Të gjithë punët	Inspektimi vizuel i mbeturinave të rrezikshme; kontrolli i evidencës të mbeturinave; Kontrolli i dokumentacionit për mbeturinat e dorëzuara në kompanitë e licensuara;	Në mënyrë konstante gjatë realizimit të punëve ndërtimore	Realizuesi, Inxhinieri për mbikqyrje, PKLR EMJ, Inspeksioni komunal	- Është përfshirë në buxhetin e nën-projektit
11. Niveli i rritur i zhurmës, si rezultat i aktiviteteve ndërtimore	- Të gjithë punët	Vlerësimi nga revizioni i nivelit të zhurmës; matja në rast të kundërshtimeve apo gjendjeve negjative.	Në mënyrë konstante gjatë realizimit të punëve ndërtimore	Realizuesi, inxhinieri për mbikqyrje, PKLR EMJ, Inspeksioni komunal	- /

Faza operative					
Menaxhimi me mbeturinat					
1. Gjenërimi i mbeturinave komunale nga vizitorët dhe shfrytëzuesit e rrugës komunale dhe zona për piknik; menaxhimi përkatës me mbeturinat	- Rehabilitimi i rrugës lokale - Rruga për këmbësorë deri të Teskoveçka Çuka - Rruga "Shtëpizat e vlllehëve – Manastiri Shën Gjergji " - Ndriçimi i lokalitetit "Shtëpizat e vlllehëve: - Pajisja urbane:	/	Sipas dinamikës të ndërmarrjes publike komunale	Ndërmarrja publike komunale	- /
Tabela 12 plani i monitorimit					

ANEKSI:

Vendimi për miratimin e elaboratit për mbrotjen e mjedisit jetësor për rehabilitimin e rrugës lokale, f.Vrashticë e Poshtme deri në f.Gabrevcë, nga km 0 + 602,61 deri në km 6 + 792,60

ОПШТИНА КОНЧЕ
РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

Врз основа на член 24 став 7 од Законот за животна средина (Сл.в на РМ бр:53/2005, Сл.в РМ бр:81/2005, Сл.в на РМ бр:24/2007, Сл.в на РМ бр:159/08, Сл.в на РМ бр:83/2009, Сл.в на РМ бр:48/2010, Сл.в.124/10 и Сл.в.51/11 и Сл.в на РМ бр.123/2012, Сл.в на РМ бр.44/2013, Сл.в на РМ бр.93 /2013, Сл.в на РМ бр.187/2013, Сл.в на РМ бр.42/14, Сл.в на РМ бр.44/2015, Сл.в на РМ бр.129/15 и Сл.в на РМ бр.192/2015), Градоначалникот на Општина Конче постапувајќи по барањето на **ЕЛС Општина Конче**, за одобрување на Елаборат за заштита на животната средина, поднесено и заверено со Уп.1 Бр.12-6 од 11.07.2017 година, донесе:

РЕШЕНИЕ

за одобрување на елаборат за заштита на животната средина
за Рехабилитација на локален пат с.Долна Врашница до с.Габревци од
КМ 0+602.61 до КМ 6+792.60"

Општина Конче

СЕ ОДОБРУВА Елаборатот за заштита на животната средина заверен во Уп.1 Бр. 12-6 од 11.07.2017 година за вршење на дејност или активност според Уредбата за дејностите и активностите за кои задолжително се изработува елаборат, а за чие одобрување е надлежен Градоначалникот на општината (Сл.в. на РМ бр.80/2009, 32/2012 и 44/2013), Прилог I Поглавје X Точка 1 на **ЕЛС Општина Конче**, со роковите предложени во програмата за животната средина.

Образложение

Од **ЕЛС Општина Конче** е поднесено барање и заверено со Уп.1 Бр.12-6 од 11.07.2017 година за одобрување на Елаборат за заштита на животната средина за вршење на дејност или активност според Уредбата за дејностите и активностите за кои задолжително се изработува елаборат, а за чие одобрување е надлежен Градоначалникот на општината (Сл.в. на РМ бр.80/2009 и 32/2012), Прилог I Поглавје X Точка 1.

Со барањето беше приложена следната документација: Елаборат за заштита на животната средина (во три примерока, во електронска и печатена форма).

Градоначалникот на Општина Конче по разгледувањето на елаборатот за заштита на животната средина за вршење на дејноста или активноста според Уредбата за дејностите и активностите за кои задолжително се изработува елаборат, а за чие одобрување е надлежен Градоначалникот на општината (Сл.в. на РМ бр.80/2009 и 32/2012), Прилог I Поглавје X Точка 1 и приложената документација кон истиот, констатира дека во предметниот елаборат заверен со Уп.1 Бр.12-6 од 11.07.2017 година составен од текстуален дел и графички прилози е изработен според барањата дефинирани со Правилникот за формата и содржината на елаборатот за заштита на животната средина, постапката за нивно одобрување, како и начинот за водење на регистарот за одобрени елаборати (Службен весник на

РМ број 50/2009). Се анализирани сите извори и видови на можни влијанија врз животната средина и се земени во предвид сите неопходни компоненти во вршењето на дејноста односно активноста за која се однесува елаборатот и врз основа на што се димензионирани и дефинирани мерките за заштита на медиумите и областите на животната средина.

Проектираните мерки за заштита содржани во Програмата за заштита на животната средина која е составен дел на елаборатот се применливи и во целост ги исполнуват условите од член 24 од Законот за животна средина (Сл.в на РМ бр:53/2005 и Сл.в РМ бр:81/2005 и Сл.в на РМ бр:24/2007 и Сл.в на РМ бр:159/08 и Сл.в на РМ бр:83/2009 и Сл.в на РМ бр:48/2010 и Сл.в.124/10 и Сл.в.51/11) и обезбедуваат оптимална заштита на животната средина.

Во врска со напред наведеното го издаваме **Решението** како во диспозитивот, а сопственикот на инсталацијата се задолжува целосно и без исклучоци да се придржува кон пропишаниот режим и мерки за заштита предвидени во Елаборатот за заштита на животната средина, како и кон дополнителни решенија во колку низ работата на објектот се покаже потреба од зголемен обем и вид на превенција.

Упатство за правно средство: Против оваа решение имате право за жалба во рок од 15 (петнаесет) дена до Министерот кој раководи со органот на Државната управа надлежен за работите од областа на животната средина.

Дата
11.07.2017г.

Изработил:
Марина Илиева

Контролирал:
Томе Даневски

Одобрил:
Зоран Горѓијев

ГРАДОНАЧАЛНИК НА ОПШТИНА
КОНЧЕ
БЛАГОЈ ЈОВАНОВ

